ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ВРЕДНОВАЊЕ ОГЛЕДА У ОГЛЕДНОЈ ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ВЛАДИСЛАВ РИБНИКАР”

Београд, 2024

ВРЕДНОВАЊЕ ОГЛЕДА У ОГЛЕДНОЈ ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ВЛАДИСЛАВ РИБНИКАР"

1. Контекст и основа вредновања Огледа

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања је, у складу са надлежностима које произлазе из члана 51, став 10. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС – *бр.* 88/2017, 27/2018 – *др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021 и 92/2023)*, реализовао поступак за процену остварености *Програма интензивне наставе француског језика и двојезичне наставе у Огледној основној школи „Владислав Рибникар". Основ за остваривање овог поступка је захтев Министарства просвете (допис број 610-00-01*233/2023-07 *од* 20.10.2023. године). Дописом Министарства просвете *покренута је иницијатива за извршење процене остварености циљева и исхода Огледа, односно остварености Огледа, Програма интензивне наставе француског језика и двојезичне наставе у Огледној основној школи „Владислав Рибникар" (у даљем тексту Оглед).*

У складу са својим надлежностима, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања је извршио процену остварености циљева и исхода, односно вредновао је *Оглед на основу чега је сачињени су извештај са препорукама о даљем статусу и предлози за унапређење. Извештај је сачињен у два истоветна примерка од којих је један достављен Министарству, а други иницијатору Огледа. Извештај ће бити објављен на званичној интернет страници Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања. На основу овог извештаја са препорукама, министар одлучује о његовој даљој примени. Радна група за вредновање Огледа, коју је формирао Центар за међународна и национална испитивања и развојно-истраживачке послове, припремила је план истраживања и спровела евалуативно истраживање, са циљем да прикупи, анализира и вреднује податке од значаја за давање образложене оцене о остварености циљева и исхода програма Огледа.*

У овом извештају приказани су и коментарисани резултати евалуативне студије у односу на постављене циљеве истраживања. На основу резултата утврђени су закључци и препоруке за иницијатора Огледа и Министарство просвете, као наручиоца ове евалуативне студије.

У развоју методолошког оквира за евалуацију коришћене су доступне истраживачке студије које проучавају квалитет Огледа у односу на различите аспекте. У посебном поглављу приказани су главни налази изабраних студија са циљем да се допринесе комплетирању података од значаја за доношење мишљења.

1.1. Програм Огледа

У данашњој ООШ „Владислав Рибникар" француски језик учи се од првог разреда и то са фондом часова од шест часова недељно. Овакав образовни контекст има специфичну историјску и друштвену позадину – још 1927. године, на захтев родитеља ученика тадашње школе „Цар Урош", ангажоване су две наставнице француског језика из Француске. На основу споразума између Владе СФРЈ и Владе Републике Француске од 16. 06. 1966. године, на иницијативу Друштва за културну сарадњу Југославија-Француска, а по одобрењу Републичког секретаријата за образовање и културу СР Србије, уз сагласност СО Врачар, касније Београдске заједнице образовања, уз помоћ Просветно-педагошког завода у Београду, уведено је експериментално извођење интензивне наставе француског

језика, са десет часова недељно, у први разред школске 1966/67. године у Основној школи „Слободан Принцип Сељо” у Београду. Након успешног шестогодишњег рада по програму за интензивно учење француског језика, Просветни савет СР Србије је одобрио 29. 02. 1972. године настављање извођења наставе по овом програму од првог до осмог разреда, са десет часова у млађим и шест часова у старијим разредима. Спајањем две суседне школе устаљен је фонд од 6 часова недељно француског језика од првог до осмог разреда.

Министарство просвете и спорта Републике Србије, на основу билатералног споразума Републике Србије и Републике Француске, одредило је извођење Огледа – увођење двојезичне наставе на српском и француском језику у два одељења седмог разреда, почев од школске 2004/2005. године. Ученици који желе да похађају наставу у двојезичним одељењима полажу испит који мери језичке компетенције разумевања прочитаног и слушаног текста, усмене и писане продукције. Тест, начин бодовања и процедуру реализације испита прописује Министарство просвете, односно Комисија за двојезичну наставу Министарства просвете Републике Србије и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. Осим шест часова француског језика недељно и посебног програма за овај предмет у односу на остала одељења вршњака, ови ученици прате и наставу математике, ликовне културе, биологије, технике и технологије и информатике на француском језику. Наставу изводи и лектор за француски језик који је ангажован од стране Француског института у Србији. Настава се изводи у складу са Програмом наставе за француски језик који је у складу са интензивном наставом овог предмета и специфичностима школе.

1.2. Опис праћења пројекта у школској документацији

Од увођења Огледа школске 2004/2005. године, праћење пројекта двојезичне наставе било је у надлежности Комисије за двојезичну наставу Министарства просвете и спорта. Непрецизно регулисано Правилником о увођењу Огледа двојезичне наставе, праћење Огледа реализовано је кроз периодичне извештаје које је школа достављала Комисији и усмене извештаје на састанцима Комисије у првим годинама реализације, односно до тренутка када је састав Комисије промењен и школа у њој није имала свог представника.

У недостатку екстерне евалуације, предвиђене Законом о основама система образовања и васпитања у надлежности тек формираног Завода за стандарде и праћење квалитета образовања, примењена је интерна евалуација из предмета које ученици прате на француском језику. Резултати тестирања ученика ових одељења и контролних одељења одговарајућих разреда из математике и хемије показали су да су постигнућа ових ученика више него добра, односно да не само да не заостају у напредовању у односу на вршњаке, него показују и боље резултате. Сваке школске године, праћена су постигнућа ученика на завршном испиту у односу на просечни резултат на нивоу школе и увек су резултати ових одељења били изнад школског просека. Ова интерна евалуација представљана је родитељима ученика шестог разреда заинтересованим за упис у двојезична одељења.

У периоду од 2009. до 2012. године обављено је неколико стручно-педагошких надзора у овој школи. Најпре је 4. и 5. марта 2009. године обављен стручно-педагошки надзор на часу француског језика и на часу биологије на француском језику у двојезичном одељењу.

Потом је гђа Раиса Веналаинен, представница Европске уније, у пратњи просветних саветника посетила школу 23. 03. 2010. године у оквиру своје мисије сагледавања свеукупног стања образовања у Србији и том приликом присуствовала часу француског језика у двојезичном одељењу .

У оквиру обуке за спољашње вредновање квалитета рада образовних установа, двадесетак просветних саветника из више школских управа извршили су стручно-педагошки надзор у школи 21. 03. 2012. године током којег су посећени и часови француског језика.

Прва формална посета школи са циљем праћења реализације двојезичне наставе реализована је 2010. године када су школу посетили виши просветни саветници.

Са порастом броја двојезичних српско-франкофоних школа у Србији, које су све осим ове школе биле средње школе, Комисија за двојезичну наставу прешла је у надлежност Сектора за средње образовање и донет је Правилник о ближим условима за остваривање двојезичне наставе. На основу тог Правилника школа доставља Комисији за двојезичну наставу извештај у формату који је Комисија прописала и на основу којег министар доноси решење о испуњености услова за даље остваривање овог вида наставе у наредној школској години. Правилник предвиђа да се праћење и вредновање спроводи у складу са подзаконским актом о вредновању квалитета рада установе. У спољашњем вредновању квалитета рада школе 2017. године, извршено је и вредновање наставе француског језика и пројекта двојезичне наставе.

Иако формално нису долазили са циљем да вреднују, треба напоменути да је на захтев Министарства просвете (наводимо скраћени назив Министарства јер је у међувремену у више наврата мењало пун назив) школа примала делегације представника просветних служби различитих земаља са циљем представљања нашег образовног система и специфичности ове школе. Министарство је овим путем указивало поверење школи. Оглед двојезичне наставе у овој школи и у Трећој београдској гимназији уведен је на основу билатералног споразума Републике Србије и Републике Француске због чега је спровођење овог пројекта спроводила и француска страна. Од увођења двојезичне наставе, школа има сталну подршку Амбасаде Републике Француске и Француског института у Београду која се реализује у различитим облицима као што су: организација лингвистичких стажева и курсева за наставнике који учествују у пројекту, опремање документаристичко-информатичког центра („француска библиотека" како га ученици називају), обезбеђивање дидактичког материјала, уступање на коришћење библиотечких и медијатечких ресурса Француског института наставницима и ученицима двојезичних одељења, доступност свих културних садржаја у организацији Француског института наставницима и ученицима двојезичних одељења у складу са њиховим узрастом, од којих су сусрети са изворним говорницима посебно драгоцени, укључивање у пројекте које спроводи Француски институт, успостављање сарадње са другим франкофоним образовним установама, успостављање мреже двојезичних школа у Србији, стручно усавршавање наставника у области двојезичне наставе... Осим ових видова подршке, француска страна вршила је и евалуацију пројекта коју су спроводили најеминентнији француски стручњаци за двојезичну наставу. Прва таква евалуација извршена је у пролеће 2006. године, када је школу посетила Комисија Министарства спољних послова Републике Француске, коју је предводила гђа К. Ламбар (Lambard), просветни саветник при CIEP-у (*Centre international des études pédagogiques* – Међународни центар за педагошке студије). Том приликом посећени су часови француског језика и тзв. нејезичких дисциплина у одељењима седмог и осмог разреда. Дајући повратну информацију, гђа Ламбар пренела је врло позитивне утиске, али извештај у писаној форми није достављен школи већ само француској страни. Следећа евалуација спроведена је исте године, наиме у периоду од 12. до 15. децембра 2006. године, испред Министарства спољних послова Републике Француске, у чијој је надлежности праћење француског као страног језика. Наставу у двојезичним одељењима ове школе и Треће београдске гимназије, у то време једине две школе у пројекту двојезичне наставе, пратила је гђа О. Ничен (Nitchen), просветни инспектор. Позитивне утиске и сагласност да школа настави са реализацијом двојезичне наставе изнела је у извештају који је овог пута достављен и школи.

Жан Диверже (Jean Duverger), француски експерт за двојезичну наставу, а посебно за нејезичке дисциплине, посетио је школу 14. и 15. децембра 2007. године и током свог боравка посетио часове математике и одржао семинар за професоре.

У организацији Француског културног центра у Београду, а на позив Француског културног центра у Софији, директорка школе Снежана Кнежевић и директор гимназије „Јован Јовановић Змај" из Новог Сада, учествовали су на конференцији „Двојезичне школе у Бугарској – искуства и иновације" у Софији од 18. до 20. новембра 2009. године на којој су представили специфичности двојезичне наставе и искуства у Србији.

На позив Министарства спољних и европских послова Републике Француске, директорка школе учествовала је на конференцији *Les Etats généraux – Le français comme langue étrangère* у Паризу у октобру 2011. године на којој је представила модел двојезичне наставе у Србији.

На иницијативу Француског института, школа је аплицирала за чланство у асоцијацији *Label FrancEducation* – Међународној асоцијацији двојезичних франкофоних школа изузетности и постала је њен члан. Услов за пријем у чланство била је нова евалуација која је спроведена први пут 2014. године, а онда ради обнављања чланства и 2017. и 2020. године. Након обавештења о пријему, директорка школе и професорка биологије у двојезичним одељењима учествовале су на конференцији асоцијације *Label FrancEducation* у децембру 2014. године у Паризу на позив и у организацији CIEP-а и Француског института у Београду и том приликом представљале двојезичну наставу у Србији.

На исти начин, координатор за двојезичну наставу при школи, Марија Нешић, учествовала је на Другом светском скупу мреже школа изузетности *Label FrancEducation* одржаном у Севру и у Паризу у јуну 2016. године.

Септембра 2020. године, школу је посетио експерт за двојезичну наставу при CIEP-и, Пјер Ив Ру (Pierre Yves Roux) у циљу спољне евалуације реализације двојезичне наставе у школи. Током посете одржао је састанак са директором и координатором двојезичне наставе у школи, састанак са свим предавачима и присуствовао часовима. И овом приликом школа је добила врло позитивну повратну информацију.

1.3. Извештај о реализацији пројекта двојезичне наставе

Модалитет двојезичне наставе. Настава на француском језику изводи се на 33% од укупног фонда часова – шест часова француског језика и 6 часова нејезичких дисциплина: 2 часа математике, 1 час технике и технологије, 1 час биологије, 1 час информатике и рачунарства и 1 час ликовне култур**е.** И ове школске године, уз сарадњу са Француским институтом у Београду, подршку наставницима пружа и лектор-изворни говорник. Ове школске године то је била Марина Ора (Marine Aurat), која је држала један час француског језика недељно у сваком одељењу од јануара до маја 2023. године. Она је, такође, једном недељно, учествовала у реализацији часова биологије на француском језику.

Образовни резултати ученика двојезичних одељења**.** Општи успех ученика двојезичних одељења у односу на генерацију којој припадају традиционално је бољи од просечне средње оцене генерације и најбољи је у генерацији. На такмичењима у организацији Министарства у школској 2022/23. години, ученици двојезичних одељења остварили су резултате који показују њихову свестраност у свим наставним предметима, од чега се посебно истичу награде на државним такмичењима из српског језика, енглеског језика и на музичком такмичењу.

1.4. Заинтересоване стране, учесници и њихове потребе

Главне заинтересоване стране у овом евалуативном истраживању су Министарство просвете, иницијатор Огледа ООШ „Владислав Рибникар", и реализатор Огледа (ООШ „Владислав Рибникар"). Министарство просвете, као носилац политике развоја система образовања, заинтересовано је за објективне и релевантне податке о квалитету огледног програма да би се донела одлука о његовом даљем статусу. С друге стране, иницијаторима и реализаторима Огледа, који су посебно заинтересовани за даљи развој идеје, потребна је процена независних евалуатора, да би им се омогућило што реалније сагледавање резултата, изазова и проблема након вишегодишњег рада.

Увидом у дефинисане циљеве и исходе Огледа, радна група је дефинисала евалуативна питања, којима су обухваћени најважнији аспекти у Огледу.

2. Методолошки оквир за процену остварености циљева и исхода програма Огледа

Циљ вредновања Огледа. Реализовано евалуативно истраживање имало је за циљ да утврди квалитет и исходе интензивне наставе и учења француског језика у ООШ „Владислав Рибникар".

Активности и компоненте процеса вредновања Огледа:

- анализа постојеће документације о Огледу и релевантне стручне литературе
- дефинисање истраживачких и евалуативних питања
- консултације са заинтересованим странама
- припрема плана истраживања са методолошким оквиром и упознавање заинтересованих страна
- дефинисање истраживачког узорка, формирање експерименталне и контролних група
- припрема инструмената
- теренско истраживање – фокус групе, тестирање знања ученика из француског језика, испитивање ставова наставника и ученика о Огледу
- унос, статистичка обрада и анализа података
- израда извештаја о остварености циљева и исхода Огледа са предлогом мера о његовој даљој примени.

Термин и локација евалуативног истраживања. Истраживање је реализовано у периоду од новембра 2023. до јануара 2024. године у Београду.

2.1. Евалуативна и истраживачка питања у вредновању Огледа

Главни циљ вредновања Огледа био је провера остварености циљева и исхода програма Огледа. У складу са главним циљем вредновања Огледа, постављена су следећа евалуативна питања:

1) Какав је квалитет програма интензивне наставе француског језика и двојезичне наставе у ООШ „Владислав Рибникар" сагледан из перспективе ученика, наставника, директора и стручних сарадника?

2) Да ли ученици двојезичних одељења постижу статистички значајно боље резултате на тесту знања из француског језика у односу на ученике типичних одељења и на ученике који не похађају интензивну наставу француског језика?

2.2. Поступак евалуације

2.2.1. Узорак

Реализованом евалуативном студијом обухваћене су различите групе испитаника и то:

- ученици четвртог разреда ООШ „Владислав Рибникар” из Београда
- ученици двојезичних и типичних одељења седмог и осмог разреда ООШ „Владислав Рибникар” и
- ученици редовних одељења седмог разреда ОШ „Скадарлија” из Београда.

Наставници ООШ „Владислав Рибникар” из Београда:

- наставници француског језика и
- наставници који предају општеобразовне предмете на француском језику.

Руководство ООШ „Владислав Рибникар”:

- директор
- стручни сарадници:
  - педагог
  - психолог

2.2.2. Методе и инструменти

У овом истраживању примењене су комплементарне методолошке форме базиране на квантитативном и квалитативном приступу. Детаљан и обухватан методолошки оквир омогућио нам је увид у различите аспекте интензивне наставе франуског језика у ООШ „Владислав Рибникар”.

Примењени метод триангулације обухватио је:

- квалитативне методе: анализа садржаја, фокус-групни интервјуи и
- квантитативне методе: анкетирање и тестови знања.

За прикупљање података коришћени су следећи инструменти:

- четири форме полуструктурираних интервјуа (директори и стручни сарадници, наставници француског језика, наставници који предају општеобразовне предмете на француском језику и ученици четвртог разреда);
- анкетни упитници (наставници француског језика и ученици 7. и 8. разреда);
- инструменти за прикупљање података о квалитету програма наставе и учења француског језика у ООШ „Владислав Рибникар” у свих осам разреда и
- тестови знања француског језика за ученике 7. разреда (ученици ОШ „Скадарлија” и ученици ООШ „Владислав Рибникар” – двојезично и типично одељење).

2.2.3. Опис инструмената

У евалуативној студији коришћени су протоколи интервјуа, анкете и тестови знања.

1. Полуструктурирани интервју

За потребе интервјуисања главних циљних група у Огледу припремљене су четири полуструктуриране листе питања и то за: директора и стручне сараднике, наставнике француског језика, наставнике који предају општеобразовне предмете на француском језику и ученике четвртог разреда.

Број питања у интервјуима кретао се у распону од 11 до 18. Испитаницима је омогућено да изнесу и мишљење о квалитету и резултатима Огледа у целини. С обзиром на то да испитаници имају различите улоге у Огледу, за сваку циљну групу су припремљена и додатна питања.

2. Опис коришћених анкета

1) Анкета коришћена за испитивање ставова наставника француског језика у ООШ „Владислав Рибникар" садржала је 50 ставки и организована је у форми упитника Ликертовог типа. Овим инструментом добијени су подаци о ставовима наставника француског језика који се односе на: програм, исходе наставе француског језика, процес оцењивања ученика, примену различитих наставних метода и дидактичких материјала, сарадњу са колегама, норму часова и дужину трајања наставног часа, сарадњу са другим институцијама, као и на процену остварености стандарда квалитета рада установа из области Настава и учење.

2) Анкета коришћена за испитивање ставова ученика 7. и 8. разреда ООШ „Владислав Рибникар" садржала је 35 ставки и организована је у форми петостепеног упитника Ликертовог типа. Овим инструментом добијени су подаци о: захтевима који се пред ученике постављају када је у питању учење француског језика, очекиваној писаној и усменој комуникацији на француском језику, праћењу напретка ученика, квалитету коришћених уџбеника, подстицању ученика да се укључе у дискусије на часу, прилагођавању наставе на француском језику ученицима – процена знања је заснована на задацима груписаним по нивоима сложености (лаки, средњи, тешки), сарадњи са вршњацима и институцијама значајним за развој знања из француског језика, процени како се процес учења француског језика може унапредити.

3. Инструменти за испитивање квалитета програма наставе и учења француског језика у ООШ „Владислав Рибникар"

Од наставника француског језика се очекивало да анализирају квалитет одређеног програма, при чему је важно да пажњу усмере на следеће:

1) Које теме су дате у програму – које активности и садржаји су предвиђени у њима?

2) Да ли је и у којој мери тема примерена узрасту, да ли је занимљива за ученике, да ли су садржаји у функцији теме, колико тема доприноси остваривању циљева предмета, колико је релевантна за живот ученика?

3) Да ли је било проблема или препрека са којима су се суочавали када су радили одређену тему са ученицима?

4) Да ли су до сада размишљали о томе како може да се унапреди програм предмета у сваком разреду? Да ли су већ нешто урадили по том питању?

4. Тест знања француског језика којим је поређено знање три области француског језика између групе ученика типичног и двојезичног одељења 7. разреда ООШ „Владислав Рибникар" и ученика 7. разреда ОШ „Скадарлија".

2.2.4. Обрада података

Подаци добијени реализованим истраживањем обрађени су у складу са постављеним циљем истраживања и коришћеном методологијом.

За обраду налаза прикупљених у постојећој школској документацији примењен је метод анализе садржаја.

За анализу података добијених путем интервјуа од стране директора, стручних сарадника, наставника и ученика ООШ „Владислав Рибникар" примењена је комбинација феноменолошке методе (Viling, 2016) и доминантно индуктивног приступа квалитативној тематској анализи (Braun & Clark, 2006, 2012).

Применом феноменолошке методе настојали смо да „ухватимо" значење које интервјуисани учесници истраживања придају настави и учењу француског језика у ООШ „Владислав Рибникар" – трагали смо за проценом квалитета програма и наставе француског језика из перспективе директних учесника овог процеса: ученика, наставника, директора и стручних сарадника (педагога и психолога).

Квалитативна тематска анализа подразумевала је процес креирања кодова и тема на основу постојећих садржаја транскрипата интервјуа. У овом захтевном процесу било је неизбежно стално се враћати изворним подацима и тако изнова проверавати однос садржаја интервјуа и интерпретације.

Обрада и анализа података прикупљених помоћу упитника за наставнике француског језика укључила је:

- дескриптивне статистичке показатеље упитника за наставнике (средње вредности одговора и стандардну девијацију).

Обрада и анализа података прикупљених помоћу упитника за ученике укључила је:

- дескриптивне статистичке показатеље упитника за ученике (средње вредности одговора и стандардну девијацију);
- анализу варијансе и
- параметарски статистички тест (студентов t-тест).

Обрада и анализа података прикупљених применом теста знања за ученике укључила је:

- дескриптивне статистичке показатеље теста знања;
- анализу варијансе и
- параметарски статистички тест (студентов t-тест).

Прикупљени подаци обрађени су у статистичком софтверу SPSS 17.0.

3. НАЛАЗИ СПРОВЕДЕНИХ ИНТЕРВЈУА

Резултате обављене евалуације засноване на примени квалитативне методологије приказаћемо у складу са структурама интервјуа реализованих са различитим групама испитаника.

3.1. Мишљења директора и стручних сарадника о квалитету Огледа у ООШ „Владислав Рибникар"

Интервјуисана директорка и стручни сарадници нагласили су да сматрају да процес образовања, учења и наставе реализован у ООШ „Владислав Рибникар" даје добре резултате на више нивоа.

Једна од специфичности школе коју су саговорнице посебно истакле јесте **мултикултуралност** и окружење за наставу и учење које обухвата ученике различитог порекла:

> *Мултикултуралност је била главна одлика ове школе. Када уђете у учионице, видећете ученике различитих раса и националности. Нема дискриминације, уџбеници су тако писани да их уче да поштују различитости, помиње се свака франкофона земља од првог разреда.* (стручни сарадник)

> *Родитељи који живе на различитим општинама су уписивали децу у школу, могуће је да међу њима има амбициозних родитеља, али има и тога да је неко од чланова породице похађао ову школу, па су хтели да наставе традицију. Такође, има и родитеља повратника, деце из иностранства (Канада, Африка, франкофоне земље) и то им је било уточиште за оне који нису могли или хтели да плаћају француску школу у Београду или су хтели да деца наставе образовање у оквиру српског система. То је била специфичност школе, кроз промовисање француске културе.* (стручни сарадник)

Осим тога, као посебна добит коју ученици ООШ „Владислав Рибникар" остварују током процеса образовања у овој школи јесте учешће у бројним **пројектима**, како на нивоу школе, тако и на међународном нивоу.

> *Ученици су имали прилику да учествују у великом броју пројеката, да се дописују са децом из иностранства, да учествују у размени ученика, путовали су у Француску, Тунис, Турску. Контакт деце са изворним говорницима је од непроцењивог значаја. Изузетно значајним сматрам обележавање Дана језика, Дана франкофоније, као и пројекте на двојезичној настави који подразумевају корелацију између различитих предмета (пројектна настава, повезивање биологије и француског језика).* (стручни сарадник)

Осим тога, наведена је и интензивна сарадња са **родитељима** и **представницима француских институција** у нашој земљи.

> *Имали смо јако леп обичај да организујемо Дан замене улога, који је постојао 20 година – почео је као пројекат замене да ученици буду наставници један дан, било је креативних приступа. Касније је то прерасло у такву замену да родитељи буду наставници и то се обележавало за Дан просветних радника. Приликом Дана франкофоније родитељи се укључују, тада се чују различити језици (грчки, турски, француски, руски...).* (стручни сарадник)

> *Кермес је манифестација која укључује приредбу за мале (весела тераса), главна приредба (за старије, за све) и продајни (изложбени) део где деца доносе своје радове. Велики део тачака*

се изводи на француском језику. Тако деца интегришу знање језика. Некада је француски амбасадор присуствовао манифестацији, било је организовано на вишем нивоу. (стручни сарадник)

Даље је истакнута и сарадња која се остварује са **институцијама високог образовања**, Учитељским факултетом из Француске.

Код нас долазе са Учитељског факултета из Француске, присуствују часовима, њима не требају часови француског, већ часови из других предмета, то им је нека врста праксе, посматрају активности, организацију. Допадају им се часови које посете. Допада им се та разноликост. (директорка)

Када је у питању **подршка** коју су испитаници препознали као значајну за унапређење процеса учења и наставе на првом месту у овом тренутку јесте питање **простора**.

Интерактивне табле, пројектори, добили смо донацију (као и сваке године), стигла је табла и пројектор, треба да буду постављени у билингвално одељење у седмом разреду. Имамо CDI (француску библиотеку) – селидба је била у кратком временском периоду и хаотична, те вредне књиге су по кесама паковане да би се пребацило. Библиотека треба да има посебан простор где деца долазе код документалисте, час се држао у библиотеци, ту има разних књига и материјала. (директорка)

CDI је била другачије организована, није као класична учионица, клупе нису стандардно постављене, простор је прилагођен потребама деце и у функцији учења. Свечана сала је била простор где су се одвијали многи пројекти и са децом из иностранства. Наставници различитих предмета су заједнички држали час (нпр. наставник српског језика и биологије; двојезично и типично одељење), присуствовали су ученици два одељења. Потребан је другачији простор у односу на класичну учионицу. Имали смо прилике да гледамо простор школе из Португала (Еразмус пројекат), тај простор је другачије организован. Потребно је да простор буде хуманизован и више у духу времена. (стручни сарадник)

Уз то је наглашена и потреба за **унапређењем француског језика наставника** који предају општеобразовне предмете у двојезичним одељењима, као и **бројност и квалитет лектора** који су ангажовани у школи.

Пратимо наставу кроз посете часовима, атмосферу, начин комуникације. Приликом избора наставника, водило се рачуна да критеријум не буде само познавање француског језика, већ и да посао обављају на високом нивоу, да буду задовољени високи професионални стандарди. Ти наставници су имали радни стаж у Француској, имали су прилику да науче језик, али и да виде другачији приступ раду.
То је раније било интензивно, Француска је то финансирала. Требало би то подржати, па и наша држава треба да учини напоре. Слали су своје наставнике француског језика који су овде живели на годину-две и били су изразито искусни. Последњих година су то били млађи наставници, недовољно искусни и недовољно мотивисани. Њихова улога је била да сарађују са наставницима француског језика и да буду присутни као изворни говорници на часовима француског језика. У почетку су били и на редовним часовима француског, не само

у билингвалним одељењима. У питању су били лектори за француски језик који су и држали часове. Последњих година је опао квалитет лектора, пре они могу да науче посао од наших наставника, него што могу да допринесу. (стручни сарадник)

Испитаници су навели и да су ученици који заврше ООШ „Владислав Рибникар" у специфичној ситуацији када је у питању учење страних језика у средњој школи. У Београду постоје две школе, Трећа и Десета гимназија, у којима се реализује програм двојезичне наставе на француском. У свим осталим државним средњим школама, ученици имају могућност да француски уче као други страни језик, што у њиховом случају представља значајно нижи ниво знања језика у односу на онај који већ након основне школе поседују. Зато се поставило питање **повећања броја двојезичних одељења у гимназијама** и **увођења франуског као првог језика и у неке средње школе**.

Оно што је наставак образовања за сву децу која не иду у тај систем, тај француски језик има статус другог језика, то је за њих деградација. Тих шест часова недељно је допринело томе да она са минимумом труда постижу добре резултате. Али, зашто не постоји француски језик као први језик? (стручни сарадник)

Деца која долазе из „Рибникара" су запостављена, јер имају велики ниво предзнања, па им се не посвећује довољно пажње. (директор)

Сматрам да је мали капацитет двојезичне наставе француског језика у Трећој и Десетој гимназији (по пола одељења), у односу на број ученика који овде заврше двојезичну наставу. Говоримо о 60 ученика и држава би требало да поведе рачуна да им пружи могућност и услове за учење. У питању су ученици који готово равноправно користе два језика. (стручни сарадник)

Интервјуисани су и сами отворили питање назива „огледна школа". Нагласили су потребу да просветни саветници буду не само евалуатори, схваћени као инспекција и надзор, већ и **саветници**.

Не знам докле ћемо носити тај назив огледне школе. Потребно је да се чешће обавља евалуација и разговор. Колегинице које раде у француској школи наводе да екстерна евалуација коју шаље држава Француска једном годишње, бораве седам дана, они си сарадници, нису само процењивачи, то заиста служи унапређењу школе. Код нас систем ради на квалитету онда када постоји проблем. Нама требају сарадници. Ми смо саветнике виђали јако ретко, то је системски проблем за све школе. (стручни сарадник)

Указано је и на допринос који ООШ „Владислав Рибникар" има у повезивању и сарадњи међудржавних односа Србије и Француске.

Интензивнија размена би подстакла боравак страних компанија у нашој земљи (у којој доминантно раде наши ученици). Школа је допринела доброј повезаности. Добро би било да Република Србија препозна боравак страних компанија које запошљавају ученике наше школе као интерес, па да у том смислу уложи нека средства. Ту не мислим само на едукацију наставника у Француској, које ће платити Француска. Школа је дуго била повезница и чувар добрих српско-француских односа. Наши директори школе су били носиоци Ордена витезова части за промовисање француске културе. Мислим да је важно за Србију да негује ту праксу. (стручни сарадник)

3.2. Мишљења наставника француског језика о квалитету Огледа у ООШ „Владислав Рибникар”

Наставници француског језика запослени у ООШ „Владислав Рибникар” (њих 12) указали су на знање француског језика које ученици њихове школе достигну, али и на већу мотивацију и заинтересованост деце да уче овај језик због специфичног приступа рада који примењују.

> *У кључном, формативном периоду од 6 до 7 година у школи се учи француски језик кроз велики број различитих активности (игре, песме, забаве, драматизације, рецитације...). Метода глобалног читања је одлична за усвајање страног језика у млађим разредима и практикују је наставници француског језика од 1. до 4. разреда основне школе.*

> *Често ученици питају зашто немају двочас француског језика сваког дана. Двочас се користи за радионице. Пример: симболи Париза, боје француске заставе... или кућни љубимци – израда привезака за кућне љубимце.*

Интервјуисани наставници навели су да остварују интензивну сарадњу са наставницима разредне и предметне наставе из школе, чиме подстичу ученике да стечено знање француског језика примене и развију у новим ситуацијама учења.

> *Различите методе се провлаче кроз наставу природе и друштва, математике, физичке, ликовне и музичке културе. Наставници француског језика се договарају са наставницима разредне наставе о наставним јединицима. На пример, недавно су тема били француски дворци – а онда раде и Карађорђевиће. Уједно, организована је и посета Белом двору. Креирају лексиконе на француском језику током рекреативне наставе, као и хербаријуме (двојезични називи биљака).*

Наставници инсистирају на томе да темпо и динамику рада прилагођавају ученицима, водећи рачуна о брзини напредовања.

> *Програм је интензиван, али приступ ученицима је индивидуализован. У једном одељењу има више нивоа знања тако да је присутна диференцијација. Дешава се да ученик промени град или државу и за њих се посебно прилагођава програм за наставу француског језика.*

Као посебан квалитет васпитно-образовног процеса у овој школи истакнута је припрема ученика за такмичење, која се често у оквиру додатне наставе одвија у школској медијатеци.

> *Ученици се припремају за такмичења на додатној настави. Значајан ресурс школе је француска библиотека и медијатека са часописима, енциклопедијама и књигама на француском језику. Библиотекар се посебно бавио надареним ученицима за француски језик. Иначе, простор библиотеке и медијатеке је омиљен простор за рад код ученика. У школи је реализован пројекат са млађим разредима о томе како се користи речник.*

Наглашено је да се кроз бројне наставне и ваннаставне активности остварују интензивни контакти са француским институцијама, представницима Француске у нашој земљи, чиме се обогаћује и усавршава и професионални развој самих наставника.

Контакт са Француском амбасадом и Француским институтом је свакодневни. Ученици и наставници „Рибникара" редовни су учесници свих догађаја у овој амбасади или институту: књижевно вече, ликовна изложба, долазак спортисте. На тај начин, интензиван је контакт са изворним говорницима и тиме је присутан утицај на професионални живот наставника.

Осим тога, препознати су и бројни бенефити које ученици имају након завршене ООШ „Владислав Рибникар" у контексту даљег образовања и запослења.

Бенефит школе је сарадња са француским средњим школама и универзитетима. Ученици из билингвалног одељења најчешће уписују билингвална одељења у Трећој и Десетој гимназији. Многи од њих заврше 3. и 4. разред средње школе у Француској живећи у интернату, положе француску матуру и наставе студије у Француској.

Многи од наших ученика раде за велике француске компаније. Веза са школом се наставља и након завршетка основне школе иако немају формални АЛУМНИ клуб. Недавно, током Еразмус пројекта, група наставника и ђака је била у Бриселу, где су их, између осталог, дочекали и угостили бивши ђаци „Рибникара" који живе и раде у Бриселу.

С друге стране, као **ограничења** са којима се сусрећу у процесу реализације интензивне наставе француског језика истакнуто је питање **адекватних уџбеника**.

Уџбеник је само помоћно средство уз посебне материјале који се свакодневно припремају за ученике. За 260 часова француског језика годишње не постоји акредитовани уџбеник у Каталогу.

Наведено је и питање ангажовања **лектора**, који би радио у школи са пуним радним временом.

У ранијем периоду, у „Рибникару" је радио лектор из Француске са пуним радним временом.

Док је лектор био са пуним фондом у школи, посећивао је и друге часове поред часова француског језика.

У контексту **стручног усавршавања** у Француској, наставници очекују подршку и домаћих институција.

Стручно усавршавање наставника одвија се у Зимској школи наставника француског језика коју организује стручно друштво – Удружење професора француског језика. Школа финансира котизацију за учешће наставника у Зимској школи. Француски институт такође организује обуке за наставнике француског језика. Наставници су ишли у Француску на стаж и семинаре о трошку француске владе. Потребна је и подршка наше државе у омогућавању стручног усавршавања у Француској.

Бавећи се темом стручног усавршавања наставника, као посебно питање отворено је и **акредитовање семинара** намењених наставницима који предају страни језик на овако интензивном нивоу.

У школи су на основу Европског референтног оквира за учење страних језика конципирали посебан програм за учење француског језика. Програм је похваљен од стране ЗУОВ-а, али програм није озваничен акредитацијом.

Уз то, наглашена је и потреба за **интензивнијом сарадњом са просветним саветницима**, посебно са саветницима који су искусни у учењу и настави страних језика.

Било би драгоцено да се у школи повремено одвија саветодавни рад са просветним саветницима искусним у учењу и настави страних језика.

3.3. Мишљења наставника општеобразовних предмета који предају на француском језику у двојезичним одељењима о квалитету Огледа у ООШ „Владислав Рибникар"

Посебно значајна истраживачка група у овој евалуативној студији јесу наставници који у двојезичним одељењима предају општеобразовне предмете (ликовну културу, математику, биологију, технику и технологију) на француском језику.

Ти наставници се сусрећу са различитим изазовима на који начин да ускладе своје обавезе и очекивања реализације постављених исхода за наставни предмет и да истовремено унапређују своје лингвистичко-комуникативне компетенције за реализацију наставе на страном језику.

Наставници обухваћени истраживањем наводили су значај **подршке** коју су имали у процесу учења и усавршавања француског језика.

Ми смо прво имали лингвистичке обуке у оквиру пројекта и прво смо ишли на те обуке у трајању од месец дана, боравили смо у школи језика и интензивно смо учили језик и то је било у склопу припрема за овај вид наставе. Након тога смо учествовали на различитим обукама које су везане за двојезичну наставу, то су били округли столови, семинари, итд. који су се тицали двојезичне наставе.

Осим тога, наставници су истицали да им је била веома корисна комуникација са колегама из иностранства у оквиру **размена** у које су били укључени.

У последње време имали смо комуникацију са школама са којима смо имали размену па смо се у оквиру тих размена усавршавали. Ми смо, у оквиру организације ЛаБел, имали размене са школама у Тунису и са школом из Анкаре, из Турске. Тако да је то била прилика да користимо то језичко знање које имамо.

Такође, као и наставници француског језика, али и директор и стручни сарадници, и наставници општеобразовних предмета који реализују наставу на француском језику указали су на значај подршке од стране **лектора**.

Неколико година имали смо одличну праксу да лектор који долази за двојезична одељења не улази само на часове француског језика, већ смо један део његовог времена посвећивали управо професорима нејезичких предмета. Лектори су врло брзо схватили шта се од њих очекује: ако деца раде пројекте, онда треба да им помогну у тексту, да наставницима помогну у тражењу материјала и слично.

Уз то, као један вид подршке истакнута је и употреба савремених технологија за процес усавршавања наставника, попут **платформи** за двојезичне школе.

Такође, постоји и платформа двојезичне школе, где неки од нас учествујемо активно – на платформи наставници двојезичних школа размењују материјал на француском језику и то је јако корисно. Нажалост, ми смо једина оваква основна школа, али можемо то да користимо.

Као велики допринос учењу и настави различитих предмета на француском језику и позитиван утицај такве праксе на постигнућа ученика, интервјуисани наставници су наводили:

Мислим да постоји један бенефит када језик учите кроз друге предмете и он се заправо само аутоматизује, ниште ни свесни да сте га научили.

Нема разлике у предметним знањима између ученика билингвалних одељења и типичних. Она деца која желе да уче свакако уче на било ком језику да се образују. Језик овој деци није баријера. Они несвесно развијају стратегије и технике учења и језик постаје средство, а не циљ сам по себи. Деца се у почетку мало буне, буде им тешко, али се јако брзо уклопе и заиста ни сами не примете када уче. Касније када полажу испите за одговарајући ниво језика, они схвате да су теме које су обрађивали кроз есеје већ учили на биологији па им се тако освести то што су научили. Њихови резултати се тек касније виде у средњој школи. Ја, на пример, радим и у Трећој у билингвалној настави и тамо је више од половине ученика из „Рибникара". Да, заиста се види како су они заправо научили да уче друге предмете на француском и сами то примећују и много се лакше сналазе него друга деца. То је заиста један бенефит који донесу са собом.

Ова деца не само да су високо мотивисана, већ имају и лепе садржаје који су богатији – укључени су у неке активности Француског института и тако лакше и једноставније уче.

Изазове са којима се суоче на почетку рада у двојезичном одељењу, а који се односе на комуникацију деце на матерњем језику, наставници превазилазе без већих потешкоћа.

У 7. разреду када тек почињу, ја у првом полугодишту радим само стручне речи и покушавам да инкорпорирам оно што већ знају и тако изгледају сами почеци. То не одузима пуно времена. У другом полугодишту крећемо са кратким лекцијама па до краја 7. разреда испливамо.

Спонтано је и нормално да деца користе *и* матерњи језик и то нас на тим курсевима уче, да пустимо да се то дешава јер је то фаза у учењу језика; то је прелазна фаза која је нормална.

Деца ову фазу брзо превазиђу и углавном се до краја 7. разреда потпуно преоријентишу. Настава није комплетно на француском језику. *Крећемо на матерњем* језику па се пребацимо на француски па се вратимо и углавном је сваки час двојезичан. Тек у 8. разреду цео час и комуникација може бити на француском језику. *Ја примећујем да када нешто раде само*стално или у групама да они међусобно причају на српском. Ми то не санкционишемо, чак подржавамо, јер је битно да усвоје садржај.

Ми не оцењујемо језик, већ садржај.

У том процесу значајна је и велика подршка наставника француског језика и интензивна сарадња која постоји међу колегама.

Сарађујемо са колегама наставницима француског језика. На часу исправљамо говорне грешке – све што је у писаном облику грешка, то онда наставници француског на својим часовима раде са децом и практично се комбинујемо и подржавамо.

Као највеће изазове са којима се суочавају у свом раду наставници наводе **простор** и потребу за интензивнијом сарадњом са **лекторима**.

Простор. Знате да нам је део зграде затворен. Сада нам заиста недостаје простор.

Јако добар ресурс је био лектор са језичке стране којег нам је обезбеђивао Француски институт. Сад је то проблем због буџета.

Осим тога, интервјуисани наставници општеобразовних предмета који наставу реализују на француском језику указују на недостатак наставних **материјала** потребних за тако специфичан начин рада.

Оно што хоћу да кажем, ми немамо материјал. Ми правимо комплетан материјал. Не можемо да користимо материјал из Француске јер нам се програми не поклапају, па се сналазимо. Помажу нам професори француског, јер када нешто радимо са децом и видимо да на контролном стално нешто греше, а да се тиче језика онда ми то кажемо наставницима француског који онда даље на својим часовима то раде са децом и тако „пегламо" све те пропусте у знању језика. Надопуњујемо се и помажемо. Ове грешке у говору ми исправљамо, али грешке у писању или граматичке структуре, пасив и слично, користимо са колегама наставницима француског језика.

Знате, немамо ништа што имају друге колеге јер нема ни оног да кажете ученицима да отворе уџбеник па на тој и тој страни прочитајте – ништа то не постоји, ми то све радимо сами.

Не можемо ни да сарађујемо са Француском школом јер они имају 8 предмета, а не 17 као ми. Тамо један човек предаје неколико предмета па не можемо ни са њима да размењујемо материјале јер нам се ни програми не гађају. У тој ситуацији морате све да осмислите сами.

Када је у питању могућност да се унапреди настава општеобразовних предмета у двојезичним одељењима, наставници су указали на потребу за **ангажовањем већег броја колега** који би се укључили у пројекат и континуирану подршку и од ресорног министарства, барем у виду **смањења броја часова** који је прописан нормом. У тренутним околностима, наставници наводе да се све углавном своди на њихов ентузијазам и жељу да се усавршавају и напредују, при чему исказују бојазан да такво стање не може бити дуго одрживо.

Ми, поготово наставници нејезичких предмета, али и наставници француског језика у двојезичној настави, усавршавамо се у томе како језик предавати у сваком одељењу. Није то увек исто. Ми имамо полугодишње и годишње састанке са људима из амбасаде – до сада се све сводило на ентузијазам, али ми смо сви већ 20 година ту и материјал се троши – за сада поред нас имамо још троје колега који иду на курс француског језика (наставница физике, историје и друга наставница математике), али у једном тренутку је било јако мало интересовање нових људи и новог кадра за овим.

Нема неке спољне подршке. Било је речи о смањењу фонда, новчаној надокнади, стално се о томе причало, али то се никада није десило. То може да буде заиста ометајући фактор јер нема интересовања код млађих колега.

Макар и смањење фонда и мањи број часова који би био прописан као норма би можда био мотив за нове колеге да се упусте у ово.

3.4. Процена квалитета Огледа из перспективе ученика четвртог разреда ООШ „Владислав Рибникар”

Да би се стекао детаљнији увид у процес и исходе интензивне наставе француског језика у првом циклусу образовања у ООШ „Владислав Рибникар” реализован је и фокус-групни интервју са 20 ученика четвртог разреда. Тако је представљена и перспектива ученика који су четири године укључени у програм интензивне наставе и учења француског језика.

Ученици су навели да им се највише свиђа када на настави француског језика раде **пројекте**.

> *Шта вам се највише свиђа на настави? – Пројекти!*
>
> *Имате пројектну наставу на француском, радите кроз пројекте? – Да!*
>
> *Да ли сами осмишљавате пројекте или то радите заједно са наставницом?*
>
> – *Некада сами, а некада са мадам. Причамо, договарамо се, она нам помогне док не завршимо. Како изгледа то? Који сте последњи пројекат радили? – По групама радимо пројекте, некад различите, некад исте.*
>
> *Колико вас је у групи? – Највише 5, изаберемо тему и онда радимо: Ајфелов торањ, Ролан Гарос. Ја сам радила музеј.*

Ученици су навели да би чак волели и да имају више часова француског језика у односу на тренутни програм.

> *Сваког дана бар по 2 часа (углас). Зато што је забавно. Волела бих сваки дан више јер ми је то омиљени предмет у школи и волим да сам на француском.*

На питање да објасне зашто наводе да им је француски омиљени предмет ученици су описивали да им је **забавно** на тим часовима, да мање пишу, да глуме...

> *Све је другачије. Мање пишемо, више радимо групне радове, радимо историју, песмице. Занимљивије нам је да радимо нешто што је интересантно, нешто што не знамо, на француском неке ствари не знамо и онда је забавније да учимо неке нове чињенице и нове речи. На француском је доста занимљивије јер, на пример, када радимо нешто занимљиво већи је изазов, забавније је да причамо на француском.*
>
> *Више разговарамо, имамо неке ситуације, глумимо, мање пишемо.*

Када описују зашто воле начин рада и програм образовања у који су укључени ученици, наводе да уче нешто што им је **корисно** за живот и што примењују и у ваннаставним активностима, приликом читања, праћења различитих медија.

> *Ми учимо од првог разреда француски и волимо то, имамо 6 часова недељно, то је супер, мада може и више, могу да научим нешто ново о некој земљи и култури, ја бих рекао да имамо велику Маракану и да имамо доста часова француског и да ће то бити корисно за живот. Имамо и двориште које је велико.*
>
> *Знам на француском глаголе, песмице, да читам, могу да пратим цртаће, неке филмове, да слушам НБА на француском, да читам неке књиге за децу и да читам брату.*

Имам стрипове Астерикс и Обеликс, гледам француску телевизију, подесио сам игрице на француски па их играм на француском. Мени је телефон подешен на француски, а не на српски... Могу да читам стрипове и књиге.

Интервјуисани ученици навели су да, иако воле предмет француски језик, није пракса да увек имају највише оцене. Ипак, и у тим ситуацијама, наставница француског им **објасни** шта треба да науче да поправе оцену.

Да, мадам то каже и помогне ми. Када сам добио 4 , наставница ми је рекла шта да научим, па сам научио, она ми је помогла и добио сам 5. Увек питам и наставница ми објасни.

4. РЕЗУЛТАТИ КВАНТИТАТИВНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

4.1. Испитивање ставова наставника француског језика о програму наставе и учења француског језика у ООШ „Владислав Рибникар”

Наставници француског језика запослени у ООШ „Владислав Рибникар” процењивали су програм учења овог језика у школи у којој раде анкетом Ликертовог типа која се састоји од 45 ставки.

Табела 1. Процена наставника француског језика о програму учења француског језика

	Тврдња	Уопште се не слажем слажемем	Не слажем се	Делимично се слажем	Углавном се слажем	У потпуности се слажем
1.	Програм наставе француског језика који се остварује у нашој школи постављен је у односу на кључне захтеве Заједничког европског оквира за живе језике.	/	/	/	/	13
2.	У програму француског језика доследно се подржава комуникативни приступ.	/	/	/	6	7
3.	Очекивани исходи програма наставе француског језика су постављени реално у односу на узраст ученика.	/	/	/	8	5
4.	Програм наставе француског језика омогућава флексибилност у избору садржаја, ресурса и метода ради остваривања очекиваних исхода.	/	/	/	1	12
5.	У планирању наставе користим различите изворе учења за ученике.	/	/	/	2	11
6.	Уџбеник је кључни извор сазнања за ученике.	/	2	5	6	/
7.	На часовима користим информациону технологију.	/	/	/	6	6
8.	На часовима је најважнија усмена комуникација на страном језику.	/	/	1	8	4
9.	Очекивани исходи програма наставе су мерљиви.	/	/	/	6	7
10.	На мом часу је развијена пракса да ученици уче на различите начине.	/	/	1	4	8
11.	Успешно активирам ученике током учења на часу.	/	/	1	6	6
12.	Уџбеник француског језика је главни извор учења на највећем броју часова.	/	1	6	3	3
13.	Ученици имају прилике да самостално израђују различите дидактичке материјале за учење.	/	2	1	5	5

	Тврдња	Уопште се не слажем слажемем	Не слажем се	Делимично се слажем	Углавном се слажем	У потпуности се слажем
14.	Уважавам мишљење ученика, прихватам сугестије и иницијативе ученика на часу.	/	/	/	8	5
15.	Програм наставе француског језика обезбеђује јасне критеријуме за оцењивање и праћење напредовања ученика.	/	/	/	7	6
16.	Контролне вежбе, писане провере знања и тестове које користим на часу припремам у односу на исходе учења.	/	/	/	5	8
17.	Програм наставе француског језика подстиче развој кључних компетенција за наставак образовања.	/	/	/	4	9
18.	Стручно веће за француски језик је развило систем за континуирано праћење напредовања ученика.	/	/	1	7	5
19.	Приликом праћења напредовања и оцењивања ученика користим различите технике и инструменте (нпр. ученички портфолио).	/	/	2	10	1
20.	Користим различите технике за евалуацију наставе од стране ученика.	/	/	/	8	5
21.	Са другим колегама реализујем тимску наставу француског језика.	/	1	1	3	8
22.	Највећи број ученика нема проблеме у савладавању постављених захтева.	/	1	1	6	5
23.	Од ученика добијам повратне информације које указују на задовољство учењем француског језика.	/	/	1	6	6
24.	Програм интензивног учења француског језика захтева и додатне часове ван школе.	/	1	1	9	2
25.	Већина ученика долази на допунску наставу.	/	3	2	2	6
26.	Радо изводим угледне часове/активности и реализујем стручне теме/предавања на стручним телима и тимовима у вези са квалитетом наставе француског језика.	/	1	2	8	2
27.	У планирању наставе француског језика подстиче се тимски рад наставника.	/	/	/	5	8
28.	Наставници француског језика се обучавају за примену ефикасних метода рада са ученицима.	/	/	1	4	8
29.	Израђујем нове дидактичке материјале за свој предмет.	/	/	1	7	5

	Тврдња	Уопште се не слажем слажем	Не слажем се	Делимично се слажем	Углавном се слажем	У потпуности се слажем
30.	Развијена је мрежа сарадње са спољњим сарадницима ради осигурања квалитета наставе француског језика.	/	1	1	4	7
31.	Програм наставе француског језика омогућава индивидуализован приступ у односу на потребе ученика.	/	/	1	8	4
32.	Наставу реализујем на више нивоа (диференциран приступ у избору материјала, задатака, питања).	/	/	/	8	5
33.	Стручно веће француског језика припрема примере добре праксе за наставу и подстиче њихову примену и размену.	/	/	/	7	6
34.	За ученике се припремају индивидуални планови учења у складу са напредовањем.	/	/	1	9	3
35.	Шест часова учења недељно је одговарајућа норма за учење француског језика.	/	/	/	2	11
36.	Скраћивање часа за 5 минута нема негативан утицај на квалитет наставе француског језика.	/	/	/	1	12
37.	Настава француског језика у првом циклусу остварује се у складу са захтевима методике наставе за рани узраст.	/	/	/	2	11
38.	Уџбеници који се користе у првом циклусу подржавају учење француског језика и остваривање очекиваних исхода.	/	/	/	4	9
39.	Уџбеници који се користе у другом циклусу подржавају учење француског језика и остваривање очекиваних исхода.	/	/	1	2	10
40.	Подршка Француског института усклађена је са потребама наставника, ученика и програма.	/	/	2	6	5
41.	Програм интензивног учења француског језика омогућава виши квалитет сарадње школе са различитим социјалним партнерима.	/	/	1	3	9
42.	Програм интензивног учења француског језика омогућава различите пројекте за школу.	/	/	/	2	11
43.	У превођењу огледног програма француског језика у редован програм потребне су одређене корекције садржаја и активности.	/	2	4	3	4
44.	Програм омогућава различите самосталне истраживачке активности за ученике.	/	/	/	5	8
45.	Програм подстиче вршњачко учење.	/	/	/	5	8

Добијене налазе можемо повезати са одговорима које је исти узорак испитаника исказао и приликом интервјуисања – највећи број наставника француског језика у ООШ „Владислав Рибникар", њих 11, у потпуности се слаже са тврдњом да програм интензивног учења француског језика омогућава различите пројекте за школу и у складу с тим је и сагласност великог броја испитаника, њих 9, са тврдњом да програм интензивног учења француског језика омогућава виши квалитет сарадње школе са различитим социјалним партнерима. Такође, највећи број испитаника исказао је висок степен сагласности са тврдњама да је постојећа норма учења француског језика одговарајућа, као и да скраћивање часа за пет минута нема негативан утицај на квалитет наставе француског језика.

Налаз да већина испитаника не исказује велику сагласност са тврдњом да је уџбеник француског језика главни извор учења на највећем броју часова у складу је са налазима добијеним интервјуом са истом групом испитаника, када је детаљно описано да наставници користе бројне и различите наставне материјале с обзиром на специфичан програм учења француског у ООШ „Владислав Рибникар".

Осим анализе учесталости одговора, рачунали смо и средње вредности добијених података. Средње вредности одговора наставника на анкету приказане су у Табели 10.

Табела 2. Средње вредности одговора наставника француског језика о програму француског језика

Редни број исказа	Средња вредност	Стандардна девијација	Редни број исказа	Средња вредност	Стандардна девијација
1.	5.00	0.00	**26.**	3.85	0.77
2.	4.54	0.50	**27.**	4.62	0.49
3.	4.38	0.49	**28.**	4.54	0.63
4.	4.92	0.27	**29.**	4.31	0.61
5.	4.85	0.36	**30.**	4.31	0.91
6.	2.77	1.19	**31.**	4.23	0.58
7.	4.54	0.50	**32.**	4.38	0.49
8.	4.15	0.77	**33.**	4.46	0.50
9.	4.54	0.50	**34.**	4.15	0.53
10.	4.54	0.63	**35.**	4.85	0.36
11.	4.38	0.62	**36.**	4.92	0.27
12.	2.62	0.92	**37.**	4.85	0.36
13.	4.00	1.04	**38.**	4.69	0.46
14.	4.38	0.49	**39.**	4.69	0.61
15.	4.46	0.50	**40.**	4.23	0.70

Редни број исказа	Средња вредност	Стандардна девијација	Редни број исказа	Средња вредност	Стандардна девијација
16.	4.62	0.49	**41.**	4.62	0.62
17.	4.69	0.46	**42.**	4.85	0.36
18.	4.31	0.61	**43.**	2.69	1.07
19.	3.92	0.47	**44.**	4.62	0.49
20.	4.38	0.49	**45.**	4.62	0.49
21.	4.38	0.92	**46.**	3.85	0.36
22.	4.15	0.86	**47.**	3.77	0.42
23.	4.38	0.62	**48.**	3.77	0.42
24.	2.08	0.73	**49.**	3.92	0.27
25.	2.92	1.33	**50.**	3.85	0.36

Средње вредности одговора наставника на анкету крећу се у опсегу од 2.08 до 5.00, што указује на општи позитиван став наставника на конструкте анкете.

Најмања вредност (2.08) се везује за исказ број 24 (*Програм интензивног учења француског језика захтева и додатне часове ван школе.*), а највећа (5.00) за први исказ (*Програм наставе француског језика који се остварује у нашој школи је постављен у односу на кључне захтеве Заједничког европског оквира за живе језике.*), што говори да наставници оцењују наставу француског језика као позитивну и одговарајућу. Ниске вредности стандардне девијације (опсег од 0.00 до 1.33) говоре да су наставници претежно једногласни у својим одговорима. Наставници су скоро једногласно позитивно одговорили (4.85) и на пети исказ (*У планирању наставе користим различите изворе учења за ученике.*), што говори о богатој разноврсности извора сазнавања које ученици могу користити. Скоро сви наставници сматрају да се *настава француског језика у првом циклусу остварује у складу са захтевима методике наставе за рани узраст,* што су потврдили својим одговорима на тридесет и седми исказ (4.85). Наставници тврде и да *програм интензивног учења француског језика омогућава различите пројекте за школу* (4.85) као и да *програм омогућава различите самосталне истраживачке активности за ученике* (4.62), што иде у прилог квалитету наставе француског језика. Треба истаћи да је друга најмања средња вредност (2.77) везана за шести исказ (*Уџбеник је кључни извор сазнања за ученике.*), што је у сагласности са претходно наведеним а то је да настава француског језика ученицима нуди прегршт литературних података у складу са узрастом.

4.2 Испитивање ставова ученика двојезичних и типичних одељења о програму наставе и учења француског језика у ООШ „Владислав Рибникар”

Осим ставова наставника, анализирани су и ставови ученика седмог и осмог разреда у ООШ „Владислав Рибникар” у циљу добијања података који упућују на перспективу ученика о овој врсти наставе с обзиром на то да ли похађају типично или двојезично одељење.

Табела 3. Ставови ученика двојезичних одељења и ученика типичних одељења о програму француског језика

Редни број исказа	Двојезично одељење		Типично одељење	
	Средња вредност	Стандардна девијација	Средња вредност	Стандардна девијација
1.	4.19	0.81	3.58	1.01
2.	3.90	0.88	3.49	1.07
3.	4.00	0.98	4.47	8.45
4.	3.22	1.34	3.02	1.36
5.	2.84	1.03	2.99	1.22
6.	2.31	0.92	2.59	1.10
7.	2.40	1.43	2.34	1.26
8.	3.52	1.23	2.93	1.19
9.	2.82	1.31	2.98	1.25
10.	3.88	1.03	3.50	1.38
11.	3.37	1.18	3.37	1.22
12.	3.13	1.27	3.00	1.29
13.	3.48	1.25	3.13	1.37
14.	3.12	1.25	2.60	1.15
15.	3.76	0.96	3.35	1.30
16.	3.75	1.06	3.58	1.33
17.	4.01	0.94	4.50	8.46
18.	2.93	1.35	2.82	1.20
19.	2.48	1.43	2.27	1.16
20.	1.87	1.01	1.80	1.03
21.	3.30	1.53	1.57	0.84
22.	3.66	1.13	3.41	1.36
23.	3.16	1.54	2.91	1.62
24.	3.01	1.33	2.41	1.21
25.	3.64	1.06	3.23	1.16
26.	2.42	1.46	2.83	1.40
27.	3.30	1.34	2.42	1.16
28.	3.25	1.25	3.07	1.21
29.	3.13	1.26	2.91	1.22
30.	3.61	1.27	3.39	1.30

Редни број исказа	Двојезично одељење		Типично одељење	
	Средња вредност	Стандардна девијација	Средња вредност	Стандардна девијација
31.	3.49	1.42	2.87	1.60
32.	4.75	0.63	4.60	0.92
33.	3.57	1.33	2.44	1.34
34.	3.72	1.14	2.90	1.16
35.	3.99	1.10	3.15	1.31

Табела 4. Резултати АНОВА-е: Поређење просечних скорова ученика различитих одељења на ставци П1: *На часовима француског језика у нашој школи се снажно подржава усмена комуникација.*

	Сума квадрата	df	Просечни квадрат	F	Sig.
Између група	16.68313	1	16.68313	18.32618	.025
Унутар група	175.6964	193	0.910344		
Укупно	192.3795	194			

Анализа варијансе је показала да за издвојену ставку: *На часовима француског језика у нашој школи се снажно подржава усмена комуникација* постоји статистички значајна разлика између одговора ученика двојезичног одељења и типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар" (F(1,193)=18,32618, p=.025).

На основу вредности, може се рећи да ученици двојезичног одељења на часовима француског језика имају више прилике да разговарају о наставним садржајима усмено на француском језику.

Табела 5. Резултати АНОВА-е: Поређење просечних скорова ученика различитих одељења на ставци П14: *Ученици некада сами израђују материјале за учење француског језика.*

	Сума квадрата	df	Просечни квадрат	F	Sig.
Између група	11.79349	1	11.79349	8.315452	.025
Унутар група	273.7245	193	1.418261		
Укупно	285.5179	194			

Анализа варијансе је показала да за издвојену ставку: *Ученици некада сами израђују материјале за учење француског језика* постоји статистички значајна разлика између одговора ученика двојезичног одељења и типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар" (F(1,193)=8.315452, p=.025). На основу вредности, може се рећи да ученици двојезичног одељења на часовима француског језика имају више прилике да сами израђују материјале за учење и самим тим буду активнији у настави.

Табела 6. Резултати АНОВА-е: Поређење просечних скорова ученика различитих одељења на ставци П27: *Настава француског језика се остварује и ван школе (институт, друге школе...).*

	Сума квадрата	df	Просечни квадрат	F	Sig.
Између група	33.79755	1	33.79755	22.39643	.025
Унутар група	291.2486	193	1.50906		
Укупно	325.0462	194			

Анализа варијансе је показала да за издвојену ставку: *Настава француског језика се остварује и ван школе (институт, друге школе...)*, постоји статистички значајна разлика између одговора ученика двојезичног одељења и типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар" (F(1.193)=22.39643, p=.025). На основу вредности, може се рећи да ученици двојезичног одељења имају више прилика за различите ваннаставне активности и учење ван школе.

Табела 7. Резултати АНОВА-е: Поређење просечних скорова ученика различитих одељења на ставци П33: *Учење француског језика ми је омогућило да учествујем у неким пројектима (школским, градским, државним, међународним).*

	Сума квадрата	df	Просечни квадрат	F	Sig.
Између група	56.12403	1	56.12403	31.13093	.025
Унутар група	347.9478	193	1.802838		
Укупно	404.0718	194			

Анализа варијансе је показала да за издвојену ставку: *Учење француског језика ми је омогућило да учествујем у неким пројектима (школским, градским, државним, међународним)* постоји статистички значајна разлика између одговора ученика двојезичног одељења и типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар" (F(1.193)=31.13093, p=.025). На основу вредности, може се рећи да ученицима двојезичног одељења настава француског језика омогућава усавршавање и учешће на различитим пројектима.

Табела 8. Резултати АНОВА-е: Поређење просечних скорова ученика различитих одељења на ставци П34: *На часовима француског језика имамо различите самосталне истраживачке активности.*

	Сума квадрата	df	Просечни квадрат	F	Sig.
Између група	29.42632	1	29.42632	21.90306	.025
Унутар група	259.2916	193	1.34348		
Укупно	288.7179	194			

Анализа варијансе је показала да за издвојену ставку: *На часовима француског језика имамо различите самосталне истраживачке активности* постоји статистички значајна разлика између одговора ученика двојезичног одељења и типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар" (F(1.193)=21.90306, p=.025). На основу вредности, може се рећи да је настава француског језика у двојезичним одељењима богатија истраживачким наставним ситуацијама у односу на наставу у типичним одељењима.

Поређење средњих вредности одговора (У потпуности се слажем) ученика различитих одељења показује да постоји статистички значајна разлика у одговорима ученика. Поређење је извршено помоћу параметарског (t-тест) теста.

Добијене вредности t-тестом (p=.000356, α=.05) потврђује да ученици двојезичног одељења генерално имају позитивније одговоре на конструкте из анкете. Дакле, ученици двојезичног одељења позитивније оцењују процес наставе и учења француског језика од ученика типичног одељења.

4.3. Анализа резултата ТЕСТОВА ЗНАЊА ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Испитивање је обухватило и процену знања француског језика између три групе ученика 7. разреда:

- ученика двојезичног одељења ООШ „Владислав Рибникар"
- ученика типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар" и
- ученика ОШ „Скадарлија".

ТЕСТ ЗНАЊА: ПРВА ОБЛАСТ

Табела 9. Дистрибуција тачних одговора (%) на тесту знања за прву област

Редни број питања	Тачни одговори		
	ООШ „Владислав Рибникар"		ОШ „Скадарлија"
	Двојезично одељење	Типично одељење	
1.1.	90.48	75.00	33.33
1.2.	80.95	75.00	58.33

Редни број питања	Тачни одговори		
	ООШ „Владислав Рибникар”		ОШ „Скадарлија”
	Двојезично одељење	Типично одељење	
1.3.	90.48	83.33	25.00
1.4.	71.43	66.67	37.50
1.5.	42.86	50.00	58.33
1.6.	95.24	75.00	50.00
1.7.	85.71	50.00	45.83
1.8.	100.00	100.00	25.00
1.9.	47.62	50.00	16.67
1.10.	85.71	66.67	25.00
1.11.	80.95	58.33	25.00
1.12.	76.19	50.00	29.17

Резултати анализе варијансе показују да постоје статистички значајне разлике између ученика различитих одељења у погледу броја тачних одговора на тесту знања из француског језика за прву област (F(2,28)=23.394, p=.00000048).

Табела 10. Резултати АНОВА-е: Поређење броја тачних одговора ученика различитих одељења на тесту знања из француског језика за прву област

	Сума квадрата	df	Просечни квадрат	F	Sig.
Између група	11891.71	2	5945.856	23.34944	.025
Унутар група	8403.339	33	254.6466		
Укупно	20295.05	35			

Накнадном анализом утврђено је да се ученици сва три одељења међусобно статистички значајно разликују у погледу броја тачних одговора на тесту знања, за прву област *COMPREHENSION DES ECRITS*. **Ученици двојезичног одељења постижу статистички значајно више скорове на овој димензији у односу на ученике типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар” (p = .007; α = .05) и на ученике ОШ „Скадарлија” (p = .00006; α = .05). Треба истаћи и то да ученици типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар” показују статистички више скорове на истој димензији у односу на ученике из Основне школе „Скадарлија” (p = .00057; α = .05). Дакле, ученици ООШ „Владислав Рибникар” имају виши ниво знања француског језика у оквиру области *COMPREHENSION DES ECRITS* него ученици Основне школе „Скадарлија”.**

Табела 11. ДРУГА ОБЛАСТ: Дистрибуција тачних одговора (%) на тесту знања за другу област

Редни број питања	Тачни одговори		
	ООШ „Владислав Рибникар”		ОШ „Скадарлија”
	Двојезично одељење	Типично одељење	
2.1.	95.24	91.67	66.67
2.2.	95.24	75.00	29.17
2.3.	90.48	83.33	33.33
2.4.	90.48	66.67	58.33
2.5.	95.24	91.67	25.00
2.6.	80.95	83.33	29.17

Резултати анализе варијансе показују да постоје статистички значајне разлике између ученика различитих одељења у погледу броја тачних одговора на тесту знања из француског језика за другу област (F(2,1530.42)=9, p=0.00000526).

Табела 12. Резултати АНОВА-е: Поређење броја тачних одговора ученика различитих одељења на тесту знања из француског језика за другу област

	Сума квадрата	Df	Просечни квадрат	F	Sig.
Између група	8846.529352	2	4423.264676	30.42953	.025
Унутар група	2180.413832	15	145.3609221		
Укупно	11026.94	17			

Накнадном анализом утврђено је да се ученици ООШ „Владислав Рибникар” и Основне школе „Скадарлија” међусобно статистички значајно разликују у погледу броја тачних одговора на тесту знања за другу област – *COMPREHENSION DES L'OREL*. Ученици двојезичног одељења постижу статистички значајно више скорове на овој димензији у односу на ученике Основне школе „Скадарлија” ($p = .00079$; $\alpha = .05$). Није нађена статистички значајна разлика између ученика двојезичног одељења и типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар”. Треба истаћи и то да ученици типичног одељења у „Владиславу Рибникару” показују статистички више скорове на истој димензији у односу на ученике из ОШ „Скадарлија” ($p = .00486$; $\alpha = .05$). Дакле, ученици ООШ „Владислав Рибникар” имају виши ниво знања француског језика у оквиру области *COMPREHENSION DES L'OREL* него ученици ОШ „Скадарлија”.

Табела 13. ТРЕЋА ОБЛАСТ: Дистрибуција поена (%) на тесту знања за трећу област

Редни број питања	Освојени поени		
	ООШ „Владислав Рибникар”		ОШ „Скадарлија”
	Двојезично одељење	Типично одељење	
3.	80.95	39.58	26.04

Графикон 1. Дистрибуција поена (изражена као % решености) на тесту знања за трећу област

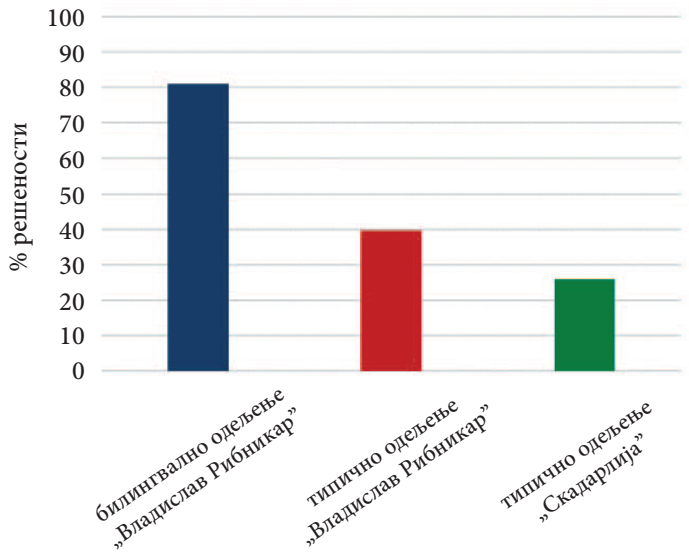

Из претходног графикона види се да ученици двојезичног одељења Основне школе „Владислав Рибникар” постижу најбоље резултате (80.95%) на тесту знања у оквиру треће области *PRODUCTION D'ECRITE*, за њима ученици типичног одељења школе „Владислав Рибникар” (39.58%) и на крају ученици Основне школе „Скадарлија” (26.04%).

5. ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ НАСТАВЕ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА У ООШ „ВЛАДИСЛАВ РИБНИКАР"

На основу анализе резултата евалуативног истраживања наставе француског језика у ООШ „Владислав Рибникар", које је обухватило анализу школске документације, као и примену квалитативне и квантитативне методологије, уочено је да:

- Наставници имају веома позитивне ставове о настави француског језика која се реализује у школи.
- Ученици двојезичних одељења имају позитивнији став према учењу и настави француског језика у односу на ученике типичних одељења ООШ „Владислав Рибникар".
- Ученици који похађају билингвалну наставу постижу статистички боље успехе на тестовима процене знања из француског језика у односу на ученике типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар" и у односу на ученике ОШ „Скадарлија".

Осим тога, занимало нас је и коју врсту **помоћи** и **подршке** очекују наставници и руководство ООШ „Владислав Рибникар" у процесу унапређења интензивног програма наставе и учења француског језика:

1. Наставници прижељкују већу помоћ и подршку институција у области обезбеђења квалитета васпитно-образовног процеса. У том контексту, у процесу истраживања, након интервјуа са наставницима, ***истакнута је улога модератора и целог тима за евалуацију: први пут су доживели посету евалуатора школи у позитивном духу***.
   Интервјуисани наставници, стручни сарадници и директор наводили су да сматрају да би им помогло уколико би надлежне институције имале приступ заснован на **подршци** а не на контроли.
   Истакнута је важна **улога просветних саветника**, за које учесници истраживања верују да би дали највећи допринос уколико би и сами били **искусни наставници страних језика**.

2. Као веома важна ставка у даљем унапређењу наставе француског језика, наведена је **улога компетентних лектора** који би били запослени у ООШ „Владислав Рибникар" **пуно радно време**. Учесници интервјуа навели су да је улога лектора значајна за унапређење знања француског језика на више нивоа: кроз подршку наставницима француског у процесу проналажења и креирања наставних материјала, за помоћ наставницима општеобразовних предмета који реализују наставу у двојезичним одељењима, за унапређење знања француског језика код ученика континуираним држањем часова...

3. Интервјуисани испитаници навели су и да им је веома значајан ресурс за квалитетан рад и **простор** у којем се одвија процес учења и наставе. У том контексту учесници су говорили о згради у којој се налазе савремено опремљене учионице, као и богата библиотека и медијатека.

4. Уз то, као веома значајно системско питање отворена је и дилема која се односи на (оптималан) број школа у којима ученици могу даље развијати знање француског језика стечено у ООШ „Владислав Рибникар". У том контексту, наведено је да **ученици након ове школе имају могућност за билингвалну наставу у Трећој и у Десетој гимназији, што учесници истраживања процењују као недовољно**.

Даље, отворено је и питање статуса наставе француског језика у систему средњег образовања – ученици ООШ „Владислав Рибникар” у средњим школама **француски могу да уче само као други страни језик**, што наставници процењују **потпуно неадекватним**, и сматрају да ученици тако регресирају у знању француског, јер због значајно већег предзнања у односу на друге ученике у средњој школи, почињу наставу француског да перципирају као незанимљиву и губе даље интересовање за овај предмет.

5. Наставници су отворили и **питање уџбеника –** с једне стране не постоје уџбеници за тако интензивну наставу француског, а с друге стране не постоје ни уџбеници за општеобразовне предмете које ученици слушају на француском, што отвара питања која се односе на припрему наставника за час и проналажење и креирање адекватних наставних материјала.

6. Отворено је и посебно питање које се односи на **акредитовање семинара** намењених наставницима који предају страни језик на овако интензивном нивоу.

6. ЗАКЉУЧАК

У програму Огледа остварени су циљеви и исходи, што се документује резултатима евалуативног истраживања. Евидентно је да су реализатори Огледа у ООШ „Владислав Рибникар" уложили много напора у његову квалитетну реализацију. Поређење резултата добијених у појединим евалуативним питањима показује да се главна упоришта овог Огледа налазе у приступу и начину рада наставника, комуникацији коју развијају са ученицима, а да садржај програма наставе и учења има секундарни утицај на резултате које ученици постижу. Резултати показују да су постављени циљеви и исходи, у свим аспектима процене, у довољној мери остварени и да би се могла дати позитивна оцена о њиховој остварености након вишегодишње реализације Огледа.

Посматрајући резултате ученика на тесту знања из француског језика, остварени су постављени образовни циљеви у програму Огледа. Прецизније речено, ученици који похађају двојезичну наставу у ООШ „Владислав Рибникар" постижу статистички значајно боље резултате на тесту знања у односу на ученике типичног одељења ОШ „Скадарлија". Поред тога, ученици типичног одељења ООШ „Владислав Рибникар" постижу статистички значајно боље резултате у односу на ученике типичног одељења ОШ „Скадарлија".

Ресурси и простор **који су тренутно на располагању** наставницима и ученицима утичу на квалитет наставе, али не утичу негативно на постигнућа ученика. У том смислу, можемо закључити да је од пресудног значаја мотивација ученика и наставника као и њихова спретност и умешност да се прилагоде новонасталој ситуацији.

Програм Огледа је у току вишегодишње примене показао како се на квалитетан начин може остваривати двојезична настава на нивоу основне школе. Такође је од изузетног значаја за остваривање квалитетне наставе и постојећа сарадња са наведеним партнерским институцијама. Овај модел сарадње доприноси квалитету наставе и комуникације, а од њега директне користи имају и ученици и наставници. У ширем контексту, сараднички односи између наставника школе, наставника француског језика и наставника који предају друге предмете на француском језику и партнерске подршке институција које у овом домену сарађују са школом, унапређују образовање ученика, позитивно утичу на квалитет рада ученика као и на њихов избор да се укључе у двојезична одељења.

Због наведених ширих интереса и квалитетнијег приступа у раду са ученицима, али и због растерећивања и одржавања високе мотивације наставника потребно је размотрити постојеће нормативе о броју/фонду часова за наставнике који реализују наставу на овај начин.

Програм Огледа, према налазима евалуативног истраживања, може бити посматран као пример добре праксе која се даље може развијати у новом концепту и у другим основним школама у Републици Србији, нарочито у Нишу и Новом Саду где постоје француски институти.

На основу свега наведеног, Радна група за вредновање програма Огледа у ООШ „Владислав Рибникар" предлаже министру просвете да, у складу са законом прописаним надлежностима, омогући наставак реализације овог програма. Предлаже се да овај огледни програм добије статус редовног програма са новим називом.

На основу презентованих налаза и закључака евалуативног истраживања, а у циљу унапређивања рада у програму Огледа, дајемо следеће **препоруке** реализаторима Огледа:

1. Препоручује се руководству школе да именује менторе са јасним описом задатака у програму Огледа.
2. Препоручује се руководству школе да именује координатора за праћење реализације програма да би се обезбедила размена информација, знања и искустава наставника из школе са релевантним сарадницима.
3. Препоручује се руководству школе да, у оквиру годишњег плана стручног усавршавања наставника, предвиди и програме стручног усавршавања у које ће се, према идентификованим потребама, индивидуално и тимски укључити наставници у Огледу.
4. Препоручује се наставак успешне сарадње са Француским институтом у Београду, Друштвом за стране језике и књижевност Србије и осталим франкофоним институцијама.
5. Сарадња са српским школама у дијаспори у Француској, као и размена ученика може донети обострану добит: за ученике српске националности у Француској у учењу српског језика, културе и историје и одржавања трајне везе са домовином, као и за ученике из Србије у интензивном учењу француског језика у додиру са изворним говорницима.

ПРИЛОГ

РЕАЛИЗАЦИЈА НАСТАВЕ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА У ООШ „ВЛАДИСЛАВ РИБНИКАР”

Председница Актива наставника француског језика доставила је попуњене табеле о реализацији наставе француског језика у ООШ „Владислав Рибникар”.

Од наставника француског језика очекивало се да анализирају квалитет одређеног програма, при чему је важно да пажњу усмере на следеће:

1) Које теме су дате у програму (које активности и садржаји су предвиђени у њима)?

2) Да ли је и у којој мери тема примерена узрасту, занимљива за ученике, да ли су садржаји у функцији теме, колико тема доприноси остваривању циљева предмета, колико је релевантна за живот ученика?

3) Да ли је било проблема или препрека са којима су се суочавали када су радили одређену тему са ученицима?

4) Да ли су до сада размишљали о томе како може да се унапреди програм предмета у овом разреду? Да ли су већ нешто урадили по том питању?

Наставници француског процењивали су квалитет програма на следећи начин:

1 – Не слажем се (у мањој мери)

2 – Делимично се слажем

3 – Углавном се слажем

4 – У потпуности се слажем

Табела 1. Процена квалитета програма од стране наставника француског језика – први разред

ПРВИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Поздрављање и представљање	У потпуности се слажем 4	Тема је веома блиска и занимљива ученицима. Веома радо учествују у свим активностима. 4	Садржаји су адекватни, али је свакако корисно допунити или прилагодити одређене делове. 4	Тема је погодна за развој комуникативних компетенција. Омогућава ученицима да се међусобно поздрављају и усвоје прве речи на француском језику. 4
Школа – прибор и активности	У потпуности се слажем 4	Тема је веома блиска и занимљива ученицима. Веома радо учествују у свим активностима. 4	Садржаји су адекватни, али је свакако корисно допунити или прилагодити одређене делове. 4	Тема омогућава развој комуникативних вештина. Такође, кроз заједнички рад ученика подстиче се осећај припадности и социјализација. 4
Породица, дом и кућни љубимци	У потпуности се слажем 4	Тема је веома блиска и занимљива ученицима. Веома радо учествују у свим активностима. 4	Садржаји су адекватни, али је свакако корисно допунити или прилагодити одређене делове. 4	Тема је важна и развија код ученика свест о себи и свом окружењу, као и о важности породичних вредности. 4
Наше тело, физичке активности и осећања	У потпуности се слажем 4	Тема је веома блиска и занимљива ученицима. Веома радо учествују у свим активностима. 4	Садржаји су адекватни, али је свакако корисно допунити или прилагодити одређене делове. 4	Тема је важна и развија код ученика свест о себи, свом телу, сопственим емоцијама као и емоцијама и осећањима других кроз усвајање нових лексичких садржаја. 4

Ако постоји нека тема коју треба преместити у неки други разред, наведите њен назив и разред у који је треба преместити. Да ли имате неке препоруке за унапређивање програма француског језика за овај разред? Напишите конкретне предлоге.

Ништа не треба премештати у други разред јер се исте теме обрађују и у другом разреду, када се ученици оспособљавају да пишу латиничким писмом.

Немамо. Деца су веома мотивисана и обожавају часове француског језика. Градиво је потпуно прилагођено њима као и теме које се обрађују. Деца уче страни језик кроз игру, песму и мноштво занимљивих садржаја.

Табела 2. Процена квалитета програма од стране наставника француског језика – други разред

ДРУГИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Поздрављање и представљање	У потпуности се слажем 4	Ученици се радују јер остварују први контакт на страном језику кроз поздрављање и представљање себе и особа из свог окружења. 4	Садржаји су адекватни у односу на наставну тему која је блиска ученицима (имена, године старости, бројеви, боје и неке основне радње). Могуће је повезивање са другим предметима (математика, ликовна култура). 4	Тема је важна, јер омогућава ученицима развијање основних комуникативних вештина. Деца праве мобилне телефоне које користе за једноставне разговоре на француском језику. Такође, остварују прву писану продукцију кроз прављење бецева са поздравима и именима. 4
Школа: прибор и активности	У потпуности се слажем 4	Тема је занимљива, ученици су веома активни и заинтересовани за увежбавање појмова везаних за време проведено у школи у дружењу и игри са другарима. 4	Садржаји су у потпуности адекватни теми (школски прибор, дани у недељи и свакодневне обавезе, шта воле или не воле да раде у учионици, односно у школском дворишту, дечје игре). Има довољно простора за додатне активности, кроз игре у учионици и у дворишту, као и преко видео материјала. 4	Тема је важна и погодна за савладавање дате лексике, а такође развија комуникативне вештине у дечјим играма (кликери, школице, прескакање вијаче, жмурке…), као и осећај припадности колективу. Ученици развијају писану продукцију кроз попуњавање табела са упитником шта воле, односно не воле да раде. 4
Породица, дом и љубимци	У потпуности се слажем 4	Тема је омиљена ученицима, јер се бави најближим окружењем (чланови најуже породице, дом и просторије у кући и кућни љубимци). Радо учествују у свим активностима. Пружа могућнност за рад на пројектима. 4	Садржаји су адекватни теми која подразумева и провођење слободног времена с породицом и у другим срединама, на мору, селу или планини. Пружа и могућност повезивања са другим предметима (свет око нас, грађанско васпитање). 4	Тема је веома важна, јер развија код ученика свест о себи и свом окружењу, као и о важности породичних вредности, бризи о другима и заједништву. Ђаци развијају писану продукцију кроз писање разгледнице ближњима, као и кроз прављење брошуре о свом дому и продици. 4

ДРУГИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Наше тело: активности и осећања	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива и пружа бројне могућности за обраду и вежбу усмене, као и писане продукције на тему описивања себе и других, својих осећања. 4	Садржаји су адекватни теми. Постоји простор за додатне активности и повезивање са другим предметима (физичко васпитање, свет око нас). 4	Тема је важна и развија код ученика свест о себи, свом телу, сопственим емоцијама, као и о осећањима других, кроз усвајање нових лексичких садржаја. Могући су разни пројекти на тему пет чула. 4
Храна и оброци	У потпуности се слажем 4	Једна од омиљених тема ученицима, јер се тиче хране, дневних оброка, рођенданских прослава, рецепата омиљених посластица. Показују велико интересовање за рад у пару или за групни рад, које дата тема свакако пружа (организовање пикника или рођенданског славља). 4	Садржаји су адекватни теми. С обзиром на то да је тема ученицима веома блиска, простор за дадатним активностима даје могућност за развијање међупредметних компетенција и утврђивање већ стечених знања. 4	Тема је важна, деца уживају док цртају или пишу о омиљеној храни. Стављају се у реалне ситуације како би на раном узрасту постали свесни важности конзумирања здраве хране, као и колективних припрема посластица (палачинке и чоколадни мус). 4
Временске прилике, одећа и путовања	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива, јер је веома практична и пружа могућност повезивања ових блиских лексичких целина. 4	Садржаји су у потпуности адекватни теми која обухвата одлазак на летовање, паковање кофера, одабир одеће, као и различите временске прилике на разним дестинацијама. 4	Тема је важна, погодна за развијање комуникативних вештина, маште и повезивање постојећих знања код ученика као и за развијање основне писане продукције везане за прављење списка неопходних ствари за летовање, или прављење метеоролошке карте. 4

Ако постоји нека тема коју треба преместити у неки други разред, наведите њен назив и разред у који је треба преместити. Да ли имате неке препоруке за унапређивање програма француског језика за овај разред? Напишите конкретне предлоге.

Овим програмом је обухваћено све што је неопходно за континуирано учење француског језика.
У другом разреду се обрађују исте теме као и у првом, с тим што се на овом нивоу ученици оспособљавају да пишу и да читају. Уз то су додате још неке теме примерене овом узрасту. Кроз пригодне песме, брошуре и пројекте, ученици се
упознају са француским празницима (Божић и Нова година, Дан палачинки, првоаприлске шале, Ускрс).
Уџбеник је обогаћен и илустрованим речником савладаних појмова, као и тестовима за Delf Prim A1.1.
Ђаци су веома мотивисани и воле часове француског језика. Градиво је потпуно прилагођено њиховом узрасту, као и теме које се обрађују. Деца уче страни језик кроз игру, песму, разне пројекте и мноштво занимљивих садржаја.

Табела 3. Процена квалитета програма од стране наставника француског језика – трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Повратак у школу	У потпуности се слажем 4	Тема је блиска ученицима и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. Активни су на часовима. 4	Садржаји су адекватни у односу на наставну тему која је блиска ученицима јер се обрађује и кроз наставу света око нас на матерњем језику (гледање на сат, јутарње активности, школско окружење, предмети и језици које уче, распоред часова). Сама наставна тема даје пуно простора за додатним активностима и повезивањем са другим предметима које већ уче (свет око нас, грађанско васпитање). 4	Тема је изузетно важна и оспособљава ученике да могу да опишу своје дневне активности, да говоре о свом окружењу, представе себе, говоре и пишу о својим јутарњим активностима, свом распореду часова као и да искажу шта воле или не воле у школи. Ова тема, такође, развија свест код ученика о мултикултуралности и уважавању и поштовању других култура. 4
Колико је то?	У потпуности се слажем 4	Тема је занимљива и ученици су веома активни и заинтересовани за учење и откривање. Ученици се упознају са наставним садржајима који су им јако блиски (колико имају година, рођендани, шира породица, годишња доба, место и адреса становања). 4	Садржаји су у потпуности адекватни теми. Понуђени садржаји дају довољно простора за додатним активностима као и повезивање са знањима која имају из предмета које уче на матерњем језику (математика, свет око нас, грађанско васпитање). 4	Тема је важна и погодна за савладавање лексике везане за бројеве, датуме, адресу становања, рођендане, породично стабло. Тема развија комуникативне вештине код ученика као и осећај припадности породици и важности породичних празника. Ученици развијају основну писану продукцију кроз писање рагледница. 4

ТРЕЋИ РАЗРЕД Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
У граду	У потпуности се слажем 4	Тема је занимљива и веома блиска ученицима (продавнице, места у граду, саобраћајни знаци,одлазак у куповину, основна комуникација у продавници, упознавање са европском валутом). Показују велико интересовање за рад у пару или за групни рад. 4	Садржаји су адекватни теми. С обзиром на то да је тема ученицима веома блиска, простор за дадатним активностима даје могућност за развијање међупредметних компетенција и утврђивање већ стечених знања. 4	Тема је важна, омогућава ученицима развијање комуникативних вештина. Ученици се стављају у реалне ситуације како би на раном узрасту постали свесни важности познавања и сналажења у градској средини. 4
Наши пријатељи животиње	У потпуности се слажем 4	Тема је веома занимљива ученицима (животиње из зоолошког врта, животиње са фарме, идиоматски изрази са називима животиња). Радо учествују у свим активностима. Пружа могућнност за рад на пројектима. 4	Садржаји су адекватни теми. С обзиром на тему која је веома занимљива и блиска ученицима, повезивање са претходно наученим садржајима на матерњем језику олакшава усвајање нових појмова. 4	Тема је важна, омогућава ученицима развијање комуникативних вештина и основне писане продукције. 4
Слободно време	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. 4	Садржаји су адекватни теми. Постоји простор за додатне активности и повезивање са другим предметима (физичко, музичко, свет око нас, грађанско васпитање). 4	Тема је важна, омогућава ученицима развијање комуникативних вештина и основне писане продукције. Кроз ову тему развија се одговорност кроз учествовање у кућним пословима, као и свест о важности бављења спортом. 4

ТРЕЋИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Ускоро ће распуст!	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. 4	Постојећи садржаји су у потпуности адекватни али се могу укључити и додатни. 4	Тема је важна, погодна за развијање комуникативних вештина, маште и повезивање постојећих знања код ученика као и развијање основне писане продукције. 4

Ако постоји нека тема коју треба преместити у неки други разред, наведите њен назив и разред у који је треба преместити. Да ли имате неке препоруке за унапређивање програма француског језика за овај разред? Напишите конкретне предлоге.

С обзиром на то да су теме у складу са програмом рада, а наставни садржаји потпуно адекватни темама, могуће је додати већу употребу савремених средстава ради лакшег усвајања градива.

Табела 4. Процена квалитета програма од стране наставника француског језика – четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљ ивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Путовања и националности	У потпуности се слажем 4	Тема путовања и других националности је занимљива и ученици радо учествују у свим активностима током часа. Међутим, поменуте дестинације и националности им нису географски, нити кулутуролошки блиске, а изостављене су оне које то јесу. 3	У овом узрасту, садржаји захтевају знања из области географије и опште културе која би ближа ученицима 5. разреда. Неопходна су додатна објашњења. 3	Тема је важна и развија код ученика свест о мултикултуралности, као и уважавање и поштовање припадника других култура. Погодна је за развој комуникативних вештина и развијање вештине писане продукције (писање разгледица). 4
Природа и сликари	Тема природе је свакако примерена, док је тема која се тиче сликарства помало захтевна за дати узраст. 3	Ученици учествују у активностима на часу, тема је занимљива и свакако нуди нова сазнања, уз пажљиво одабран приступ и садржаје. 3	Одређени делови садржаја захтевају предзнања везана за историју уметности, чак и биологију, тако да их је неопходно модификовати и свакако прилагођавати узрасту ученика. 2	При овој теми ученици развијају комуникативне вештине (излагање на тему омиљене слике). Тема је погодна за развој естетских компетенција, као и за рад на лексици везаној за биљни свет. Вокабулар је веома детаљан, тако да је погоднија за старије ученике (од 5. разреда уз повезивање са лекцијама из биологије). 2
Осећања и путовање	Углавном се слажем. 3	Тема је свакодневна и може бити занимљива уз пажљиво одабран приступ и садржаје преко којих се обрађује. 3	Садржаји су адекватни, међутим ближи су ученицима другог образовног циклуса. Такође, неопходно је прилагодити садржај у потпуности нивоу знања ученика. 2	Тема је важна јер омогућава ученицима да разговарају о догађајима и искуствима у прошлом времену, припрема их за свакодневну комуникацију. Међутим, важно је да наставник пажљиво начини измене и одабере додатне материјале за рад. 2

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљ ивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Биографије познатих уметника	Углавном се слажем 3	Тема је занимљива ученицима уз пажљиво одабране садржаје. Учествују у активностима. 3	Веома је важно прилагодити и поједноставити садржаје који подразумевају претходна знања из опште културе. 2	Тема је погодна за развој комуникативних компетенција. Омогућава ученицима да разговарају о догађајима и искуствима у прошлом времену. Међутим, важно је да наставник пажљиво начини измене и одабере додатне материјале за рад и прилагоди их узрасту ученика. 2
Бајке	У потпуности се слажем 4	Тема је веома блиска и занимљива ученицима. Радо учествују у свим активностима. Пружа могућности за групни рад. 4	Садржаји су адекватни, али је свакако корисно допунити или прилагодити одређене делове. 3	Тема омогућава развој комуникативних вештина. Такође, кроз заједнички рад ученика, подстиче се осећај припадности и социјализација. 4
Животињски свет	У потпуности се слажем 4	Тема је веома блиска и занимљива ученицима. Веома радо учествују у свим активностима. 4	Садржаји су адекватни, али је свакако корисно допунити или прилагодити одређене делове. 3	Тема је веома погодна за савладавање дате лексике и омогућава ученицима изражавање у будућем времену. Управо из тог разлога су одређени саржаји ближи ученицима 6. разреда. 3

Ако постоји нека тема коју треба преместити у неки други разред, наведите њен назив и разред у који је треба преместити. Да ли имате неке препоруке за унапређивање програма француског језика за овај разред? Напишите конкретне предлоге.

Наставници француског језика навели су препоруке за унапређивање програма француског језика за четврти разред. С обзиром на то да су одређене теме проценили као захтевне за рад са ученицима овог узраста истичемо њихове предлоге да би се таква ситуација променила и да се стање унапреди.

Метода Les Loustics 3 је актуелна интерактивна метода која на забаван начин омогућава деци учење француског језика. Међутим, садржаји су ближи ученицима другог образовног циклуса. Како би се дати садржаји прилагодили нивоу језичких компетенција и узрасту ученика 4. разреда, неопходно је у већој мери одступити од материјала предвиђеног уџбеником. Из тог разлога, на нивоу Актива наставника фанцуског језика, разматра се измена у одабиру методе за 4. разред за следећу школску годину.

Табела 5. Процена квалитета програма од стране наставника француског језика – пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Француски језик и ја	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећ садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима анализирање знања које већ поседују. 4
Школски живот, моји другови и ја	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема и развијање комуникативних вештина. 4
Моје окружење	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је ученицима занимљива, али активности треба прилагодити узрасту ученика. 4	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема и развијање комуникативних вештина. 4
Куповина, моја интересовања	Тема је потпуно примерена узрасту.4	Тема је веома занимљива ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема и развијање комуникативних вештина. 4
Моја исхрана	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема и развијање комуникативних вештина. 4
Франкофонија	Тема је углавном примерена узрасту. 4	Тема је ученицима углавном занимљива, али активности треба прилагодити узрасту ученика. 3	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима повезивање знања из франкофоне културе. 4

ПЕТИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Изражавање прошлости	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема и развијање комуникативних вештина и међупредметних компетенција. 4
Моје потребе и жеље	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема и развијање комуникативних вештина и свести о сопственим потребама. 4

Ако постоји нека тема коју треба преместити у неки други разред, наведите њен назив и разред у који је треба преместити. Да ли имате неке препоруке за унапређивање програма француског језика за овај разред? Напишите конкретне предлоге.

Веће петог разреда је дошло до закључка да не треба теме премештати и да је овакав одабир тема за пети разред у складу са интересовањима и програмом за пети разред наше школе.

Оно што бисмо навели као препоруку за унапређивање наставе у петом разреду јесте праћење постојеће лексике и њено обогаћивање новинама које се појављују у свакој области.

Табела 6. Процена квалитета програма од стране наставника француског језика – шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у другом циклусу
Солидарност, хуманитарне организације	Тема је углавном примерена узрасту. 3	Тема је ученицима занимљива, али активности треба прилагодити узрасту ученика. 3	Одређени садржаји у вези са хуманитарним радом и солидарношћу, односно, можда су преозбиљни за њихов узраст. 4	Тема је важна и подстиче развијање свести о самосталном решавању проблема. 4
Избор занимања	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у потпуности адекватни. 4	Тема је изузетно важна и оспособљава ученике да учествују у разговору о својим интересовањима и будућности. 4
Свет у будућности, нове технологије	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива и блиска ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у складу са темом, али лексичке садржаје треба прилагодити данашњем времену. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема које обухватају нове технологије. 4
Наука и биографије научника	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је ученицима занимљива, али поједине активности треба прилагодити узрасту ученика. 3	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна и погодна за повезивање знања из других предмета код ученика. 4
Музика, музички жанрови	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива и блиска ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема и развијање комуникативних вештина. 4
Франкофонија, франкофоне земље и културе	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је ученицима занимљива, али активности треба прилагодити узрасту ученика. 3	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима повезивање знања из франкофоне културе. 4

ШЕСТИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у другом циклусу
Мода и модни стилови	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема је веома занимљива и блиска ученицима и пружа велики избор активности за рад. 4	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема и развијање комуникативних вештина. 4
Заштита животне средине	Тема је потпуно примерена узрасту. 4	Тема може бити занимљива уз пажљиво одабран приступ и садржаје преко којих се обрађује. 3	Постојећи садржаји су у потпуности у складу са темом. 4	Тема је важна и погодна за повезивање знања из других предмета код ученика. 4

Иако су поједине теме оценили оценом три, наставници нису навели ниједну препоруку за унапређивање француског језика у шестом разреду.

Табела 7. Процена квалитета програма од стране наставника француског језика – седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Чувамо планету	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. Активни су на часовима. 4	Одређени примери научних садржаја, презентованих у уџбенику, нису им генерацијски блиски, тако да су потребна додатна објашњења или описи поменутих документараца и новинских чланака, као и допуна материјалима у вези са актуелним, познатим угроженим животињским врстама. 3	Тема је изузетно важна и оспособљава ученике да учествују у разговору о актуелним трендовима у одговорном демократском друштву. 4
Свет науке и технологије	У потпуности се слажем 4	Тема је јако занимљива у њиховим годинама, али је свеприсутна и лако се поистовећују са проблематиком свакодневне употребе дигиталних уређаја. 4	Одређени садржаји нису најадекватнији за обраду и разговор о свету науке и технологије односно, можда су архаични за њихов узраст. 3	Тема је важна и погодна за савладавање лексике у вези са свакодневним животом. 4
Свет филма	У потпуности се слажем 4	Тема јесте занимљива и актуелна уз пажљиво одабран приступ и садржаје преко којих се обрађује. 3	Садржаји су прилично адекватни, али њихов пријем код ученика доста зависи од образовног миљеа из којег долазе. 3	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема савременог друштва и погодна је за развијање естетских компетенција. Овде је од значаја да наставник допуни постојеће садржаје садржајима у вези са домаћом културом. 4

СЕДМИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Свет гастрономије	У потпуности се слажем 4	Тема је свакодневна и може бити занимљива уз пажљиво одабран приступ и садржаје преко којих се обрађује. 4	Садржаји су прилично адекватни, али њихов пријем код ученика доста зависи од образовног миљеа из којег долазе као и (не)формираних навика здравог одабира хране. 3	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема савременог друштва и погодна је за развијање естетских компетенција, као и одговорног односа према здрављу. Овде је од значаја да наставник допуни постојеће садржаје садржајима у вези са домаћом кухињом. 4
Франкофони свет	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива уз добар одабир материјала и активности. Откривају далеке земље на занимљив начин: откривају порекло неких спортиста, музичара, праве гастрономске специјалитете и сл. 4	Садржаји се бирају на нивоу Стручног већа и одабране теме за Месец франкофоније за ту школску годину. Увек се обрађује: франкофоне земље у свету (географски положај, култура и цивилизација неких од њих). 4	Најважнија тема за постизање једног од циљева наставе француског језика: Упознавање са културним моделима и вредностима Француске и франкофоних земаља. Погодна за интердисциплинарни приступ у настави и пројектну наставу. 4
Свет спорта	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива (као и свакодневна) и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. 4	Постојеће садржаје би требало актуелизовати. 3	Тема је важна, омогућава ученицима разговор о избору сопственог начина неговања физичке културе. Овде је од значаја да наставник допуни постојеће садржаје садржајима у вези са одабиром спорта чиме се развија одговоран однос према здрављу. 4

СЕДМИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Истражи свет	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива (као и актуелна) и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. 4	Постојећи садржаји су у потпуности адекватни, али није на одмет понудити и додатне, актуелније материјале. 3	Тема је важна, погодна за развијање комуникативних вештина, маште и повезивање постојећих знања код ученика. Поспешује развијање свести о самосталном решавању проблема. 4

Ако постоји нека тема коју треба преместити у неки други разред, наведите њен назив и разред у који је треба преместити. Да ли имате неке препоруке за унапређивање програма француског језика за овај разред? Напишите конкретне предлоге.

- Одређени материјал бирати више према интересовањима нових генерација.

- Допунити граматичке садржаје: релативне заменице: où (dont-рецептивно), субјунктив, основни изрази/везници за циљ, намеру и последицу.

Табела 8. Процена квалитета програма од стране наставника француског језика – осми разред

ОСМИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Телевизија и мултимедијални свет	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. Активни су на часовима. 4	Одређени примери телевизијских садржаја, презентованих у уџбенику, нису им генерацијски блиски тако да су потребна додатна објашњења или описи поменутих серија, филмова као и допуна материјалима у вези са актуелним, популарним ТВ садржајима. 3	Тема је изузетно важна и оспособљава ученике да учествују у разговору о мултимедијима и о актуелним трендовима у телевизијском програму. 4
Породица	У потпуности се слажем 4	Тема је веома занимљива у њиховим годинама, свеприсутна и лако се поистовећују са проблематиком породичних односа. 4	Садржаји су прилично адекватни, али њихов пријем код ученика доста зависи од личности ученика. Не треба инсистирати на личним примерима. 3	Тема је важна и погодна за савладавање лексике у вези са свакодневним животом и међуљудским односима. 4
Личне склоности и укуси кроз уметност	У потпуности се слажем 4	Тема може бити занимљива уз пажљиво одабран приступ и садржаје преко којих се обрађује. 3	Садржаји су прилично адекватни, али њихов пријем код ученика доста зависи од образовног миљеа из којег долазе. 3	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема савременог друштва и погодна је за развијање естетских компетенција. Овде је од значаја да наставник допуни постојеће садржаје садржајима у вези са домаћом културом. 4

ОСМИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Књижевност и читалачке навике	У потпуности се слажем 4	Тема може бити занимљива уз пажљиво одабран приступ и садржаје преко којих се обрађује. 3	Садржаји су прилично адекватни, али њихов пријем код ученика доста зависи од образовног миљеа из којег долазе као и (не)формираних читалачких навика. 3	Тема је важна, омогућава ученицима разговор на велики број тема савременог друштва и погодна је за развијање естетских компетенција. Овде је од значаја да наставник допуни постојеће садржаје садржајима у вези са домаћом културом. 4
Занимања – професионална оријентација	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива (као и актуелна) и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. 4	Постојеће садржаје би требало актуелизовати. 3	Тема је важна, омогућава ученицима разговор о избору сопственог пута у будућности. Овде је од значаја да наставник допуни постојеће садржаје садржајима у вези са домаћим друштвом. 4
Планета Земља у будућности	У потпуности се слажем 4	Тема је ученицима занимљива (као и актуелна) и пружа бројне могућности за обраду и вежбу писане продукције и комуникативних вештина. 4	Постојећи садржаји су у потпуности адекватни, али није на одмет понудити и додатне, актуелније материјале. 3	Тема је важна, погодна за развијање комуникативних вештина, маште и за повезивање постојећих знања код ученика. 4

ОСМИ РАЗРЕД / Назив теме	Примереност теме узрасту	Занимљивост за ученике	Адекватност садржаја у односу на тему	Важност теме за постизање прописаних очекиваних циљева предмета у првом циклусу
Француска и њена цивилизација	Углавном се слажем 4	Да би ова тема ученицима била занимљива, мора се пажљиво одабрати начин обраде како би се на што занимљивији начин ученици упознали са културом и цивилизацијом као и свакодневним животним питањима земље чији језик уче. 4	Одређени садржаји су сувопарни за њихов узраст и треба их актуелизовати модернијим приступом и материјалима, блискијим узрасту ученика. 3	Тема је важна, погодна за развијање комуникативних вештина, маште и за повезивање постојећих знања код ученика. 4

Ако постоји нека тема коју треба преместити у неки други разред, наведите њен назив и разред у који је треба преместити. Да ли имате неке препоруке за унапређивање програма француског језика за овај разред? Напишите конкретне предлоге.

Допунити следећим граматичким садржајима (упознавање са облицима и једноставна примена): номинализација, индиректни говор са слагањем времена, futur antérieur, conditionnel passé (напредни ниво).